

GAZETA LITERARĂ

Anul VIII nr. 41 (395)
Joi 5 octombrie 1961

ORGAN SAPTĂMINAL AL UNIUNII SCRITORILOR DIN R.P.R.

8 pagini 50 bani

ÎN ACEST NUMĂR:

- Leonid Leonov
Literatura și arta viitorului (pag. 4)
- Plozia
Schiză de Vadim Trunin (pag. 4)
- Amintire din Berlin
de Mihai Gafița (pag. 8)

Luna prieteniei romîno-sovietice

Cu periodicitatea unei sărbători tradiționale, Luna prieteniei romîno-sovietice se întoarce în fiecare toamnă. Prilej înoldeana de bogate manifestări culturale, Luna prieteniei, anul acesta, se desfășoară în condiții puțin obișnuite. Ea are în lumina pe care o răspîndește Proiectul de Program al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, proiect care a fost dat publicității în vederea aprobatului Congres al P.C.U.S.

Acest monumental document, care a fost pe drept numit manifestul comunist al epocii contemporane și care dezvăluie în fața noastră mărele perspective ale viitorului strălucit către care merge omenirea, dă marilor sărbători a prieteniei romîno-sovietice un spor de însuflețire și un conținut deosebit de bogat.

Sistemul mondial socialist, se spune în proiectul de Program, „constituie începutul procesului istoric de apropiere multilaterală între popoare”. Afirmăție pe deplin dovedită de felul rodnic în care s-au dezvoltat, de șaptesprezece ani încoace, legăturile politice, economice și culturale dintre țara noastră și Uniunea Sovietică. E destul să aruncăm o privire în urmă și să comparăm. Mărgindu-ne la domeniul literaturii vedem că distanța parcursă este uriașă. Cătoruor romîni are astăzi la îndemână în limba lui pe toți scriitorii clasici ruși, unii din ei figurind cu opere complete. Din literatura sovietică se traduce de asemeni în chip considerabil. Totodată scriitorii noștri clasici sînt traduși și răspîndiți nu numai în limba rusă, dar și în limbile altor popoare ale Uniunii Sovietice. Această lucră s-a întîmplă și cu principalii noștri scriitori actuali. Un viu schimb cultural se săvîrșește necontenit între cele două țări prietene.

Ne-am obișnuit ca în fiecare toamnă, cu prilejul deschiderii Lunii prieteniei romîno-sovietice, să trecem în revistă realizările obținute în cadrul acestui schimb în cursul ultimului an și să constatăm de fiecare dată sporul lor considerabil. Anul acesta, activitatea sărbătorească a Lunii prieteniei se va îmbogăți în chip covârșitor de manifestările închinare cunoașterii profunde a principiilor teze din proiectul de Program al P.C.U.S.

Bogăția de idei a proiectului de Program este atât de mare încît după lectura lui rămîi uimii, ca în fața unui vast organism construit cu meticulozitate pînă la cele mai mici amănunte și în care nimic nu e de prisos. De exemplu, numai capitolul privind la „domeniul formării conștiinței comuniste” cuprinde în el, concentrat în fraze lapidare, materialul multor volume, deoarece fiecare frază s-ar putea dezvolta și comenta pe un mare număr de pagini. Capitolul acesta e de o mare frumusețe. Frazele lui sînt plin și profund. „Munca pentru binele societății este datorită sfîntă a fiecărui om. Orice muncă în folosul societății, atît fizică cît și intelectuală, este demnă de respect și de cinste”. „În societatea comunistă omul nu poate să nu muncească. Nici conștiința lui, nici opinia publică nu-i vor permite aceasta. Munca după capacități va deveni o obișnuință, prima necesitate vitală a tuturor membrilor societății”. Sau acel admirabil „cod moral al constructorului comunismu-

AI. PHILIPIDE

(Continuare în pag. 8)

Holdo Clark, fiica unui muncitor negru din orașul Nero-Arch S.U.A., a sosit la Moscova la invitația lui Nikita Sergheevici Hrușciov. Anul trecut, tatăl Holdo Clark a avut prilejul să stea de vorbă cu N. S. Hrușciov, să-l poartesească despre viața sa și a numeroaselor sale familii.

N. S. Hrușciov i-a propus să-și trimită fiica să învețe în U.R.S.S. Elevii Școlii internat nr. 12 din Moscova au primit-o cu căldură pe Holdo Clark în mijlocul lor.

N. TOMSKI (U.R.S.S.)

„Știința”

CONSTRUCȚIA CONȘTIENȚĂ A VIETII

Cînd studiezi textul proiectului de Program al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice ai în același timp sentimentul de cotitură istorică, de perioadă hotărîtoare pentru omenire și certitudinea simplă pe care ți-o dă un plan înțelept de muncă. Grandiosul e tradus în măsuri practice, punct cu punct. Tehnica sovietică a fost grafiat fața ascunsă a Lunii, a fizic cu precizie imaginea a ceea ce era îndepărtat în spațiu și terit de observație. Orînduirea comunistă e în stare să deslușească principalele trăsături ale viitorului, pentru că e în stare să-l construiască. Există în textul proiectului de Program multe fraze care să gravează în conștiința cititorului prin simplitatea cu care sînt rostite adevăruri sau sarcini fundamentale: „Partidul trasează sarcina ca întreaga populație să fie educată în spiritul comunismului științific... să construiască viața conștientă, în mod comunist”.

Se cuprinde în aceste cuvinte chintesența unei noi ere în istorie. Însemnătatea schimbărilor face ca anul să aibă pondere istorică deosebită. În teoria marxist-leninistă, confirmată an cu an de istorie, momentul acesta de răsruce a fost de mult denumit de Engels trecerea din lumea necesității în cea a libertății. Planificarea a viitorului, proiectul de Program depășește cele mai îndrăznețe visuri ale constructorilor de anticipări sociale, așa cum faptele cosmonautilor fac să pară săraci în fantezie călătoriile spre Lună într-un

obuz, descrise de Jules Verne. Fiecare prevedere a proiectului de Program le apare ca o certitudine. Zimbetul ironic a devenit imposibil. În primii ani ai construcției socialiste, scepticismul era de rigoare. E cunoscut neîncrederea cu care — în conspurcările sa cu Lenin — H. G. Wells a întîmpinat planul de electrificare. Imaginația lui Wells, alt de cuceritoare în ficțiune, îl făcea capabil să zugrăvească războiul lumilor și oameni invizibili. În problemele sociale ei se păstra însă la temperatura căldură a socialismului fabian — re-

Pe marginea proiectului de Program al P. C. U. S.

formist între reformiști și moderat între moderat. Primul plan cîinental a fost primit cu aceeași rezervă. Dîmențiunile construcției socialiste au sîrmit la început ezitări chiar la cel rag binevoitor. Astăzi programul de construcție a comunismului — cu uriașele lui proporții — e discutat, chiar de cei făcîși ostili, ca o realitate pe cale să se înlăpturască. Bagatelizarea nu mai e rentabilă politic. Cazuri ca cel al generalului american, care a apreciat primul spunct drept „o bucată de fier azvîrlit spre cer”, ori al filozofului idealist care a căutat să minimizeze zborul lui Gagarin, comparînd înălțimea atînd de astronaut cu înfîntul, capătă alură de fosile. Anti-comunismul cută acum alte arme.

Schimbarea de atitudine se explîcă prin cele cîteva cuvinte care — cu aceeași magnifică simplitate — însoțesc în introducerea actualului proiect de Program, rememorarea celorlalte două programe. La congresul al doilea din 1933 s-a elaborat primul program care chema la doborîrea farișmului și orînduirii burgheze și la instaurarea dictaturii proletariatului. „Primul program al partidului a fost înlăpturit”. După programul revoluției a fost adoptat în 1919 cel al construcției socialiste, elaborat de Lenin, „în Uniunea Sovietică socialismul a învînt pe deplin și definitiv. Al doilea Program al partidului a fost de asemenea înlăpturit”.

Aceste cîteva cuvinte închid în ele mai bine de o jumătate de secol de istorie — anii ilegalității, „cele zece zile care au zguduit lumea”, anii războiului civil și intervenției, refacerea, anii construcției, războiul antiimperialist și victoria, construcția de după război. Cuprînd transformarea țării imense și inapote în uriașă forță materială și culturală de azi. Cuprînd tot ceea ce garantează transformarea în realitate a fiecărui cuvînt, a fiecărei prevederi din acest al treilea program al construirii comunismului.

Alături de crearea bazel tehnico-materiale, sarcinile partidului în domeniul ideologic, educației, învîntămîntului, științei și culturii întregesc

un plan de construcție conștientă a omului. Fiecare punct din program adîncește sensul umanismului socialist.

Sînt înlăpturii posibile numai în societatea fără clase, în care natura e stăpînită în interesul întregii omeniri, în care abundența de bunuri dă putința liberei dezvoltări a aptitudinilor, împlinirii depline a personalității umane.

În trecut forțe sociale, în momentul respectiv progresiste, și-au propus în mai multe rînduri ca fel cultivarea și dezvoltarea personalității omenești. Cultura vechilor greci, mal tirziu umanismul au creat valori nepieritoare. Dar oricît le-am admira, nu putem ignora caracterul lor parțial și istoric limitat. Cultura greacă a prețuit omul, dar a folosit sclavul ca animal de muncă și capeta foarte luminate s-au silit să demonstreze că, de fapt, sclavul nu e om. Splendidă înflorire a culturii în Renașterea s-a petrecut în mijlocul războaielor, molimelor, intrigiilor de curte din micile state italiene. Născute de vremelnice împrejurări favorabile, aceste însule umane au fost pînă la urmă înscate de contradicțiile societății cu clase antagonice și exploatare.

Un savant francez își exprima de curînd amărăciunea că omul a devenit semi-zetă pe plan tehnici înainte de a deveni cu adevărat om. Cugetarea aceasta a lui Jean Rostand suferă de viciele modului metafizic de a gîndi sau izolează faptele și se mărginește la constatare. Contradicțiile între tehnică și cultură caracterizează clasele și orînduirile în descompunere. Constatarea nediscriminată a lui Jean Rostand se aplică pe deplin și excludiv lumii burgheze de azi. Eforturile capitalismului dă a se menține cu orice preț sau formele cele mai diverse și explicită. Dîvorul dintre tehnică și cultură. Folosirea de către hitleristi a oazelor și procedurilor tehnice perfecționate pentru a arde de viu oameni în modul cel mai economic cu putință, ca și seninătatea cu care în laboratoarele Bundeswehrului se pregătește războiul bacteriologic au această sursă. Aceeași sursă o au formele diverse ale anti-umanismului în filozofia sau arta burgheză, teoretizarea sau arta dănzădejei și spaimei, a sentimentului că nimic nu se poate schimba, că omenirea e condamnată.

De aceea, proiectul de Program al P.C.U.S. arată necesitatea de a se duce fără încetare lupta împotriva tuturor formelor de ideologie burgheză. Există o incompatibilitate totală între ideologia spaimei și a diminuirii omului și speranța căldă că lumea comunistă își poate clădi conștient viața, poate cădi și îmbogăți personalitatea umană.

Formarea concepției științifice despre lume e prima sarcină enunțată. Ia ființă, astfel, alt vechi vis al gînditorilor înaintași din trecut. Descătușat de misticism, fiecare om va fi în stare să înțeleagă legile naturii și societății. Comunismul științific permite adevărata libertate a gîndului, înțelegerea determinismului și capacitatea de a-l folosi spre binele omului.

Strîns legate, educația prin muncă și îdăurirea moralei comuniste întrec pe plan moral noul chip al omului. Se stabilesc principiile

REALITĂȚILE POSTBELICE ȘI PROBLEMA GERMANĂ

Tone întregi de cerneală au fost consumate în presa occidentală din ultimele săptămîni pentru a se convinge opinia publică că albul nu este de fapt alb ci e negru, că 2+2 este de fapt egal cu 5 și nu cu 4, că Uniunea Sovietică și celelalte țări socialiste, dorind să încheie tratatul de pace cu Germania și să reglementeze problema Berlinului occidental, ar primejdi paacea.

Mîncina, oricît s-ar farda și s-ar împoșona, nu ajunge pînă la urmă să semene nici cu un simulacru de adevăr, iar cercurile agresive din occident care au zăngănit armele amînînd cu războiul în cazul Berlinului occidental, n-au izbutit să apară în ipostaza de porumbel al păcii. Realitățile Europei post-belice sînt realități încapătinate chiar dacă „ilu-ziile” și o concepție greșită din ultimii zece ani cu privire la problema germană — cum definea ziaristul american Walter Lippmann politica mai veche și mai recentă a Departamentului de Stat al S.U.A. — au încercat să le ignoreze sau să li se opună.

După înfrîngerea hitlerismului, care a declanșat ultimul război mondial, aducînd groaznice suferințe popoarelor Europei, au trecut destul

ani pentru ca să fie de mult timpul și cazul să se reglementeze astfel problema germană, încît să se tragă toate concluziile pe care le-au oferit lecțiile aspre ale istoriei.

Nu întîmplător un număr de comentatori cunoscuți din presa occidentală și-au dat seama în ultimul timp că este absurd să se nege pur și simplu justetea și realismul propunerilor făcute de Uniunea Sovietică și celelalte țări socialiste. Este într-adevăr foarte greu să susii încredințarea armei atomice militarizată care i-au animat pe luptătorii de acum 100 de ani sint meru actual, ne spune profesorul Ruiz, vice-președinte al „Academiei Naționale de Lincei”.

— În ce sens actuale?

— Din timp în timp este bine să se reamintesc existența mișcării pentru libertate care are vechi tradiții în istoria poporului italian. Manifestația care a avut loc duminică aceasta la To-

rina a subliniat legătura între lupta patrioților de acum 100 de ani pentru unirea Italiei și cea a antifasciștilor din timpul ultimului război mondial. Aceasta luptă noi o numim al doilea „Risorgimento”. Pot vorbi despre această epocă ca luptător antifascist, Fascismul a însemnat pentru Italia cea mai tristă perioadă din istoria sa, după formarea ca stat independent. Faptul că terminarea războiului ne-a găsit luptînd alături de coaliția antihitleristă ne dă posibilitatea să spunem că sîntem continuatori ai „Risorgimento”-lui din 1861. Existența în Germania occidentală a unei anumite mișcări naziste și a îndulțării manifestată acolo față de hitleristi arată necesitatea, așa cum am mai spus, de a manifesta pentru libertate.

— Aceasta este și o contribuție la apărarea păcii.

— Desigur. Pe această linie se înscriu și contactele culturale italo-romîne. Reuniunile intelectuale care au ca scop cunoașterea și apropierea între popoare contribuie la pacea lumii. Mai ales cînd astfel de reuniuni au la bază legături tradiționale, așa cum este cazul celor romîno-italiene. De acest sint foarte fericiți că particip la festivitățile de la București, manifestare a fraternității dintre popoarele noastre latine.

Bucureii de a cunoaște pe oamenii de cultură romîni i se alungă plăcere rederii acestui oraș admirabil care este Bucureștiul. E o metropolă în plin progres de care locuitorii săi sînt mîndri, mîndrie pe care am înlănt-o și la cunoscuți oameni de știință și cultură romîni față de progresele Romîniei, e spus în încheierea declarației profesorului Vincenzo Arangio-Ruiz.

Am stat în continuare de vorbă cu profesorul Raffaele Ciasca, directorul Institutului de istorie modernă din Roma.

— Pentru mîna vizită în Romînia prezintă o semnificație mai largă decît evenimentul propriu-zis al sărbătorii centenarului unității Italiei. Asemenea vizite, ca și cele făcute în Italia de

La centenarul unității Italiei

Tradiționalele legături de prietenie între popoarele romîni și italieni și-au găsit o nouă și elocventă manifestare în festivitățile organizate la București cu ocazia centenarului unității și independenței Italiei.

Sărbătorirea mișcării „Risorgimento” a fost nu numai un prilej de amintire a luptei comune a popoarelor romîni și italieni pentru unire și independență dar și prilej de subliniere a necesității intensificării legăturilor culturale între cele două țări.

Asupra acestor idei, profesorii Vincenzo Arangio-Ruiz și Raffaele Ciasca — care sînt, împreună cu alții reprezentanți eminenți ai intelectualității italiene oaspeți ai Academiei R.P.R., — au insistat în declarațiile făcute pentru revista noastră:

— Organizarea la București a unor festivități cu prilejul centenarului unității Italiei este o inițiativă care trebuie salutăată mai ales că țările noastre și-au obținut unirea în același timp, prin lupta activă a popoarelor noastre. Idealurile de libertate și independență care i-au animat pe luptătorii de acum 100 de ani sînt meru actual, ne spune profesorul Ruiz, vice-președinte al „Academiei Naționale de Lincei”.

— În ce sens actuale?

— Din timp în timp este bine să se reamintesc existența mișcării pentru libertate care are vechi tradiții în istoria poporului italian. Manifestația care a avut loc duminică aceasta la To-

De vorbă cu profesorii V. A. RUIZ și R. CIASCA

rina a subliniat legătura între lupta patrioților de acum 100 de ani pentru unirea Italiei și cea a antifasciștilor din timpul ultimului război mondial. Aceasta luptă noi o numim al doilea „Risorgimento”. Pot vorbi despre această epocă ca luptător antifascist, Fascismul a însemnat pentru Italia cea mai tristă perioadă din istoria sa, după formarea ca stat independent. Faptul că terminarea războiului ne-a găsit luptînd alături de coaliția antihitleristă ne dă posibilitatea să spunem că sîntem continuatori ai „Risorgimento”-lui din 1861. Existența în Germania occidentală a unei anumite mișcări naziste și a îndulțării manifestată acolo față de hitleristi arată necesitatea, așa cum am mai spus, de a manifesta pentru libertate.

— Aceasta este și o contribuție la apărarea păcii.

— Desigur. Pe această linie se înscriu și contactele culturale italo-romîne. Reuniunile intelectuale care au ca scop cunoașterea și apropierea între popoare contribuie la pacea lumii. Mai ales cînd astfel de reuniuni au la bază legături tradiționale, așa cum este cazul celor romîno-italiene. De acest sint foarte fericiți că particip la festivitățile de la București, manifestare a fraternității dintre popoarele noastre latine.

Bucureii de a cunoaște pe oamenii de cultură romîni i se alungă plăcere rederii acestui oraș admirabil care este Bucureștiul. E o metropolă în plin progres de care locuitorii săi sînt mîndri, mîndrie pe care am înlănt-o și la cunoscuți oameni de știință și cultură romîni față de progresele Romîniei, e spus în încheierea declarației profesorului Vincenzo Arangio-Ruiz.

Am stat în continuare de vorbă cu profesorul Raffaele Ciasca, directorul Institutului de istorie modernă din Roma.

— Pentru mîna vizită în Romînia prezintă o semnificație mai largă decît evenimentul propriu-zis al sărbătorii centenarului unității Italiei. Asemenea vizite, ca și cele făcute în Italia de

REPORTER

(Continuare în pag. 6)

Aspect de la sesiunea științifică a Academiei R. P. Romîne, pe tema „Risorgimentul și Unirea Principatelor”

Silvian IOSIFESCU
Ion MIHĂILEANU

Un paragraf enunță principiul de deosebită însemnătate pentru literatură și artă, subliniază rolul educativ sporit al artelor în comunism, legătura mai adîncă cu viața poporului, lupta pentru ceea ce e nou, cu adevărat comunist, raportul între inovația îndrăznească și tradițiile progresiste, diversitatea formelor, stilurilor și genurilor de creație.

Și pe acest tîrîm rigoarea marxism-leninismului se verifică în practică. Capătă viață ceea ce au zăvăzuit întemeietorii marxismului. Omul alienat, împușinat în capitalism, devine unealtă de produs material, își regăsește în comunism la un grad superior esența umană. Programul confirmă și pe plan ideologic adevărul fundamental că felul comunismului e omul.

LIGIA MACOVEI „Familie siciliană de pescari”

PE SCURT, DESPRE...

TUDOR MAINESCU

Muzică ușoară

U morul e negreșit o probă de sensibilitate. Mihai Ralea spune într-un articol despre Topiceanu în care demonstrează legitimitatea umorului în poezie ca „risul e atitudine în fața vieții și până la un punct o soluție filozofică.”

minjit o leacă / De miera ei, / Culeasă doar din flori de tei / Albinele s-au sesizat / Și un control inopinat / Pe responsabil pătat / L-a alungat.

Din fiecele însă, ceea ce este specific poeziei lui Tudor Mainescu nu sînt pozele acestea lirico-exclamative, ci de cele mai multe ori umorul de calitate, risul spiritual și acid, comunicat cu mijloacele unui poet experimentat.

Bogăția unui sărac

Ștefan Burcuș, eroul central al acestui roman, fiu de săraci săraci, își propune ca fel suprem al vieții să ajungă medic. Dramul străbătut către împlinirea acestui vis (subiectul cărții lui Ion Grecea) nu este nădărnă, fără obstacole, mai ales pentru că prima parte a acțiunii se petrece în anii dinaintea eliberării, ani de cruntă exploatare, de neagră mizerie a jărnimii sărace.

exploatarea. Astfel copilul sărac trece pe la câțiva patroni, este angajat apoi în dușmana unui croitor, micul într-un birt și în sfîrșit ucide la o turnătorie și apoi la strungărie. Intrarea în fabrică a lui Ștefan Burcuș este momentul de maximă importanță în desfășurarea ulterioară a vieții sale.

Relatarea etapelor drumului pe care-l parcurge Burcuș pînă ce devine medic, drum pe care el, ajutat de tovarășii săi de muncă, îl străbate pînă la urmă cu succes, constituie substanța epică a cărții lui Ion Grecea. În descrierea vieții jărnimii (prima parte a romanului) scriitorul se dovedește foarte sigur pe condei, realizând cu bune mijloace atmosfera satului. Grecea este un bun portretist și chipurile de jărnii săraci ca Vasile Burcuș, tatăl eroului, sau Ion Furcă, cel mai oprit om din sat se rețin.

Dacă în descrierea mediului rural Ion Grecea păstrează aceste calități, atunci cînd ne introduce în lumea muncitorească se face simțită o anumită artificialitate. Din dorința, probabil, de a da mai multă culoare cărții sale, autorul face unele concesii stilului „palpant” — abuzînd de scenele violente, (orori, schinguirii), ca și o serie de coincidențe senzaționale. Astfel, la un moment dat înaintea lui Burcuș, care a ajuns medic, apare ca pacient, tocmai omorîtorul tatălui său, fostul administrator al moșiei, Savu.

Nu vom insista însă asupra unor astfel de elemente pentru că nu ele dau, totuși, tonul în „Bogăția unui sărac”. Apore convingător, în carte, adevărul că noile relații sociale, instaurate la noi de revoluția socialistă, permit realizarea integrală a celor care în trecut ar fi fost ineficienți fără drept de apel la înfrîngere sau resemnare.

Camil BALTAZAR

VIRGILII, DEMETRESCU-DUVAL

DUMITRU RADU POPESCU

„Un punct” (schiță)

Un punct” (schiță) de D. R. Popescu, intitulată sportiv „Un punct” („Lu-ceafărul” nr. 19/96), venită la un interval relativ scurt de la apariția „Mașinii”, alt de bine primită judecînd după, de exemplu, articolul „Procedee în proza de analiză” de Adriana Iliescu (vezi „Gazeta Literară” Nr. 39/96) și avînd în urechi ecoul aplauzelor tovarășului de breaslă al autorului, Radu Cosău. (Vezi articolul său „Pa-siunea pentru valorile omului nou” din „Lu-ceafărul” nr. 19/96). Nu știu dacă „Un punct” marchează „un punct” în raport cu precedenta. Sigur e că, în meciul cu arta, clișeeul se arată, în formă. Ca și „Mașina” cu care într-un anumit sens se intruse, „Un punct” ridică, în alt cadru, cu alte mijloace și pe alt ton, o problemă de viață sinonimă cu una de conștiință. (Deziderat aprins al tinerilor noștri prozatori!). Acolo, în „Mașina”, susținută cu o respirație întredăiată, gîlăită, fiindcă situația era paroxistică, avea loc o confruntare de atitudine radical opuse în fața morții. „Un punct” comportă un singur episod „tare”, deși mult mai puțin grav și așezat la capătul unei narațiunii domoale, aparent placide, despre istoria lipsită de istorie a unui ins intradecis, într-un orășel provincial.

În primul moment, s-ar spune că scena de box ca atare nu e interesantă nici ca spectacol al pumnilor, nici măcar ca o înecare între niște adversari autentici, căci, unul — eroul povestirii — lovește în mod convențional. Fostă „speranță” locală, el a îmbrăcat mănușile dintr-un vag orgoliu și mai mult la insistențele unor prieteni — între care vechiul lui antrenor — deznădăjduit că, în absența titularului, el nu va pierde un punct holților și astfel s-ar păla și onoarea orașului. Ce e atunci pasionant aici? Care este de fapt „miza”? Un destin personal, înfruntarea unui caracter cu sine însuși, a cuiva care, neangajat într-un joc cu moartea, ca în „Mașina”, își

joacă totuși meciul vieții, realizarea sau ratarea, ca om și nu ca sportiv. Iliie Mirza, poreclit cu țic Pătrîcică, trăia scufundat în trîndăvie, într-o abuzie cu altă mai greu tratabilă cu cit era răsăfătată, adăpostită la umbra confortului meschin asigurată de neavast, responsabilă a unui buget de stat. Urcarea pe ring însemna pentru micul Ohomov autohton ocazia de a se afirma ca voință, personalitate independentă și utilă celorlalți. Șansa salvării nu e pierdută. În cursul și mai ales în urma meciului, îl simțim luînd cunoștință — fie și intuitiv — de letargia sa spirituală, și dispus să execute saltul liberator în viață. Eroul — pătrînd proporțiile — ar putea intra în repertoriul lui Hemingway, atras cum se știe, de ființele care, aflate pe treapta de jos a umilinței, eșecului, a declinului, dezvoltă elan.

ÎN ACEASTĂ SĂPTĂMÎNĂ

nuri, din nefericite ineficiente practic, tardive, curmate de moarte sau de alte ipostaze ale „hazardului”. Storfările, rezemate exclusiv pe proprii resurse, pe orgoliu și spiritul riscului, lucru firesc în societatea capitalistă, unde omul este abandonat lui însuși, rămîn nobile, ca un gest eric, viril și estetic. La D. R. Popescu, eroul nu este un profesionist al aventurii fie și în sensul sportiv. Boxul nu e decît un pretext violent, o cură prin șocuri, a unei înierii, avînd menirea să restituie bolnavul nu „eului” său, ci prin acesta, vișii, pasiunii pentru muncă, simțului răspunderii față de sine și lumea din jur, concentrată în orășelul de provincie, Mîndria redeșleată e numai un mijloc în slujba unei finalități superioare. „Un punct” ne-a plăcut însă

în întregime, ba poate chiar mai mult prin tot ceea ce precede evenimentul dramatic, dezbaterea propriu-zisă a eroului cu sine. Prezentarea eroului în ipostaza lui apatică, — zăcînd tot timpul înaintea bufetului, contemplînd clientela mîruntă și închegînd conversații anodine cu prietenii, făcîndu-se că nu observă auzurile lor murșătoare, somnolind în patul conjugal, luînd mesele în familie, după un ritual mecanic, — este perfect întocmită. Economic de mijloace, dozare a scenei, n-are fi de reținut, dacă, unul șofer, altul antrenor de box, iar al treilea un vînzător de mîlție, chiar la bufet, nu s-ar mobiliza spontan, fără a se avertiza reciproc, într-o sarcină educativă. Noul, pare a spune D. R. Popescu, nu folosește pentru afirmare căi privilegiate.

Dintre debutanți, probabil, se remarcă, dacă se poate spune astfel, mai puțin schița „Mii de pipe și un ceargou de ananas”, cit autorul, Corneliu Omescu, pentru care dragostea unui lup de mare față de combinatul siderurgic gălățean se concretizează într-o cerere adresată directorului general, scrisă astfel: „Vă rog să binevoiți / a mă invita la festivitatea din viitorul apropiat / a primei jarje de otel a combinatului / siderurgic și să-mi livrați spre folosință personală / conform contract / una bucată de otel din această jarjă. Aneaxă la prezenta cerere un contract...”

Schița ca atare, refăcînd biografia aventuroasă și în același timp plină de generozitate, de patriotism și spirit de clasă a marinarului, se „înecă” într-o trombă de pitoresc argotic, într-un amestec inform, neechilibrat, de autenticitate și bulonerie. „Prea mult spirit sîrăc” și spontaneitatea ostentativă dă rezultatul opus, de artificial. Autorul dispune însă de vervă și umor ingenios, cum reiese din redactarea în stil de vers liber a cererii de mai sus.

Mihail PETROVEANU

O ÎNTREBARE

În primăvara anului 1961, am prezentat spre publicare unuia din recitările pentru copii o povestire intitulată „Cel mai înșorit”. Povestirea fiind găsită publicabilă, mi s-a comunicat că va apare în „Luminina”. Și iată că în numărul din iulie al „Lumininei” povestirea a și apărut, cu modificări supărătoare, sub titlul „Cîntec sub soare”. Pătrînd să se menționeze însă numele autorului. „Vreau să cred că povestirea mea se putea scrie și mult mai bine decît a fost ea scrisă; și poate că se putea scrie și mult mai prost... Nu despre asta însă e vorba. Povestirea mea face parte dintr-un volum la care lucrez. Mă întreb dacă o mai pot folosi? Dacă mai este o mază? Nu mi s-a văzuros, în ultima ei în volum, că este o prelucrare (prelucrare? parodie?) a unei povestiri tipărită de „Luminina” în iulie 1961? Ce părere are redacția revistei „Luminina” despre un astfel de procedeu?

Marcel MARCIAN

CRONICA Literară

este limpede că prima mișcare a criticului în față cu o carte trebuie să fie aceea de cunoaștere a obiectivelor pe care și le-a propus autorul după care, de-abia, urmează confruntarea realității (cartea) cu respectivele obiective ale scriitorului, altfel zicînd e bine să judecăm o carte în raport de intențiile ei artistice și nu prin raportare la o schemă prestabilă în mînea criticului. Acesta ar fi fost și unul din rosturile discuției despre modalitățile artistice în cadrul realismului socialist, fiindcă o carte, sau o operă oarecare are nu numai valoarea sa proprie ci și o modalitate, genul, speciei respective și dacă un sonet nu poate fi judecat după criteriile romanului, nici o schiță după ale dramei, atunci nici modalitățile nu pot fi amestecate. Important, în discuția despre modalitățile estetice, ale poeziei și romanului, nu mi se pare aht să se stabilească faptul că sint mai multe și că toate sînt bune dacă sînt bune, ci care sînt trăsăturile lor particulare, limitele lor, eficacitatea lor. Unii critici, scriind despre volumele de versuri ale lui T. G. Maiorescu și Gelu Nănum, au atacat modalitatea la care aceștia participau, nemaioslemindu-se să discute și valoarea respectivelor volume în cadrul modalității date. Altfel, cartea lui Al. I. Ghilic, „Istoria din Apocalips”, a fost „anulată” de oțiva critici prin confruntarea cu romanul de tip... să-l zicem Breabana, ca și cînd acesta ar fi singurul mod posibil sau ca și cînd autorul ar fi intenționat să scrie o astfel de carte. Recent, „Tribuna” publică un articol în care discuta volumul lui M. Petroveanu despre Arghieș ca pe o modalitate,

deși acest volum nu este, evident, o monografie, ci o introducere care analizează probleme generale ale poeziei argeșiene. Se pot da multe exemple de cronici care, fiecare în felul său, judecă o carte nu pornind de la ceea ce a realizat autorul ci de la o idee subiectivă, arbitrară, de la un gust sau un capriciu al criticului. Firește, prin „intențiile artistice ale autorului”, nu înțeleg anume planuri misterioase ale scriitorului pe care noi le-am detectat în prin „intuiție”. Prin confesiuni verbale între scriitor și critic, ci acele intenții artistice pe care le proclamă cartea și care pot fi realizate integral, parțial sau pot eșua. O asemenea discuție prealabilă este neapărat necesară și în cazul cărții lui Paul Anghel. Reportaj? Roman? Autorul răspunde zîmbind: „povestire dintr-o loamnă bogată”. E un răspuns ambiguu pe care trebuie să-l lămurim volumul. Într-o dimineață, cînd membrii ai consiliului unei gospodării colective, și încă doi colectivisti, se urcă într-o căruță și pornesc la București, — care nu e departe — să cumpere un camion de care au mare nevoie fiindcă producția de steelă se anuntă foarte bogată; dar fiindcă ei nu-și amintesc de timp întinsele, camionul nu le fusese planificat, de unde o serie de perișori care durează pînă seara, unde cei șapte se-noroc, victorioși cu camionul. Reportaj? Nu, fiindcă lipsește localizarea concretă și cartea are, ca un roman, o acțiune născocită de scriitor. Dar nici roman nu am putea s-o socotim fiindcă nu e vorba de un conflict dramatic propriu-zis, în care să se manifeste caractere, ci de perișori, oarecum arbitrar născocite, care și dau însă posibilitate scriitorului să ne infuzeze — la ocazii expozitive al reportajului — diferite aspecte instructive ale construcției socialiste.

PAUL ANGHIEL

Șapte inși într-o căruță

Formula sa e bună fiindcă folosește conținutul. Cartea lui Paul Anghel instruieste agreabil, e de o pedagogie plăcută. În de cursul peregrinării lor, colectivisti discută despre planificarea și investiții, despre mecanizarea agriculturii și rentabilitatea celor, văd noile construcții din București și vizitează o expoziție de mașini-umelte, toate acestea cu mijloacele literare ale unui om talentat. Chiar dacă autocamionul e obținut prin-un procedeu com-fantazist, alegoria fundamentală (8-ramii pleacă la București cu căruța, intru-cîndu-se e camionul) rămîne

Tringhicioalele falimentează jalnic, autorul nu ne convinge nici la început, citi ne-o înfățișează pe Tringhicioala drept element ușor diabolic, primejdios, nici la sfîrșit cînd, cuprins de duioșie excesivă, ne-o înfățișează drept suflet părăsit în piață. Cartea abundă în antiteză și alegorii care au funcția să sublinieze nouă din viața satului colectivizat, lucru realizat cu pricepere și tact. Reținem că volumul lui Paul Anghel expune, cu mijloace literare, o serie de aspecte și probleme noi ale satului socialist. Este important să subliniem însă că principalul merit al cărții îl constituie noua mentalitate, noile relații între oameni. Creșterea proabilității obștei, mîndria colectivă, spiritul de echipă al celor șapte sînt re-factele constante de autor, pasionat el însuși de nou, știind să-l vadă și să-l descrie. În această ordine de idei, ar fi de amintit dubla transformare a lui Ichim. Mijloc, om serios și mun-

Ichim ar fi umplut toate izlazurile, toate pămînturile transformate în ier-bării” (pg. 102). Marea transformare înregistrată în cartea lui Paul Anghel constă tocmai în convertirea lui Ichim într-un pasionat admirator al tehnicii moderne. Or, trebuie să spunem că, după ce reușise să creioneze convingător figura lui Ichim... „cal-oșului”, autorul nu mai știe să ne explice, tot altă de bine, de convingător, modifi-care bruscă, prea bruscă, intervenția în conștiința lui Ichim, mai ales dacă ținem seama de caracterul său greu de cîntit și de faptul că țaranul nostru venea des la București, văzuse destule mașini, de tot felul, și înainte. Firește, nu discutăm un roman, dar și în reportaj problema personajelor e importantă. Ieceptîndu-se pe Ichim, doar trei personaje rețin atenția autorului: Rachiuru, Pavel și moș Patraulea, cei-știe trei din căruța fiind simple prezențe nominale. Această triplă activă, urmează caracterologic deosebi-rite temperamentale ale celor trei eroi sohoioveni: Davidov (ar trebui să fie Pavel), năvalnicul Nagulnov (Rachiuru) și colțarul Șciukar (moș Patraulea). Rachiuru păstrează din Nagulnov mai mult impulsivitatea, fără a avea pasiunea revoluționară a acestuia. Autorul îl reduce pe Rachiuru la o mo-notonă și nu prea simpatică impulsivitate verbală: „... Tovarăș Zamfir-rescu — ură Rachiuru — dacă mai uși vreedată ecuel, te pun în discuția adunării generale”. „Oamenii rămîn mai mult inveseșiți. Singurul sîmbru e Rachiuru. — Il pun în discuția consiliului — spune el dur”. În altă parte: „Președintele ride cu Jacrimi. Rachiuru îl măsoară, sancționîndu-l cu privirea”. Autorul își înbește însă alt de mult personajele învîrt pînă la urmă, re-știe să se transmiță și nouă ceva din simpatia lui pentru Rachiuru. Moș Pa-traulea e un moș Șciukar, firește hitru, cam guraliv și lăudăros, dar om cum-secade, devotat colectivului care l-a redat încrederea în el însuși, demnitatea. Personajul e pitoresc și simpatic, deși cam... guraliv. Pavel I. Pavel, președintele care trebuie să fie un Davidov echilibrat și holțar, nu reține, literar vorbind, atenția. Se insistă asupra unor calități blăgine: „moluține și umorul

lui... „pîldele și întorochierile lui Pavel”, „ealmul”, „n-a știut să fie destul de ferm...”, — fără să se arate suficient și celelalte calități necesare unui conducător: eficiența, hotărîrea, combativitatea etc. Colectivul însă, „cei șapte”, trăiesc cu un tot care reușește să ne antreneze, să ne cîștige interesul și simpatia.

Autorul are umor pe care-l folosește din abundență, un umor blînd, discret și nuanțat. Paul Anghel e și poet, mo-mentele lirice sînt însă puține. Aminim momentul „mizul la havuz”, de-lîcat și plăcut; ne-a surprins însă, din partea unui scriitor de cultură, scena „îldele și întorochierile”, în care făcînd un exprimă sentimentele zîmbînd de pe piciorule alesele iniții unele lipitori... În altă ordine de idei, această carte constituie un elogiu liric al cotidianului. Cartea lui Paul Anghel rămîne instructivă și plăcută, cu rămînd convins că talentul său autentic ne poate da, acum, mai mult.

Permanente în lirica lui Beniuc

Dacă încercăm acum să adunăm opiniile criticilor despre poezia lui Mihai Beniuc (grupându-le în jurul unor idei comune fundamentale) este pentru că numeroase articole au izbutit să definească universalul liric al unui poet cu deosebire reprezentativ. Și dacă ne referim la ultimele volume (incepând cu „Înima bătrânului Vezuv” — 1957 — până la „Materia și visele”) este pentru că, după constatarea maturizării ferice a unei creații poetice, s-au încercat de înțeles sintezele necesare în stabilirea noulor trăsături ale liricii lui Mihai Beniuc. În cronica la „Cu un ceas mai devreme” („Gazeta literară”, 11 iunie 1959) și în cea din urmă („Gazeta literară”, 11 iunie 1959) Mihai Beniuc vorbește dintr-o perspectivă nouă asupra sintezei nevoia să explice importanța reconstituirii întregului univers benician înaintea de a discuta un nou volum: „Când vorbim de o nouă carte a lui Beniuc trebuie să începem cu și cum am continuat descrierea unei precedente (...). Fiecare volum este o verigă din lanțul de oțel al unei evoluții omogene de miltant”. Fiește, cronicarul, ca și cei mai mulți din colegii săi, va insista asupra unor caracteristici esențiale și asupra ineditelor lor ipostaze. Prin această vrem să spunem că, implicit, nu poate fi vorba de ceea ce „anunții monoloni” despre care vorbea Radu Popescu („Contemporanul”, 21 ianuarie 1958); termenul și compromis și nu-l salvează nici apropierea (cudată) de Mihai Sadoveanu („cu care Beniuc are multe asemănări în polida aparentelor...”), a cărui unitate stilistică, este, prin genul, antagonică monotoniei.

Înca în 1954, în articolul „Roadele bucuriei” (vol. „Încercări critice”) Paul Georgescu definea peisajul poeziei lui Beniuc apăsător și acesta are „semnificație emotivă”, e o „expresie plastică a unor sentimente”; „cel mai adesea e un peisaj sinuos, aspru. Pădurea românească freacă în furtuna răscolii (...). În această atmosferă de răscălare și înălțare a poeziei are un rol important și dinamic (...). În versurile anterioare eliberării, peisajul nu e colorat, ci sumbru și dur. Singura culoare care se mișcă este roșul, macul pe cimpul românesc, garoafa roșie de la Cluj, pământul roșu, steagul desfășurat de mulțimi. Razele întinșim gabelul și negrul. Întreg peisajul acesta dur și dramatic indică marea intensitate a sentimentelor”. Treptat criticii literari au relevat portretul poeziei „profet” și „ostas”. „Predomină în versul său poetic unelele care pot fi armă de bătaie” observa C. Damian („Informația Bucureștiu-

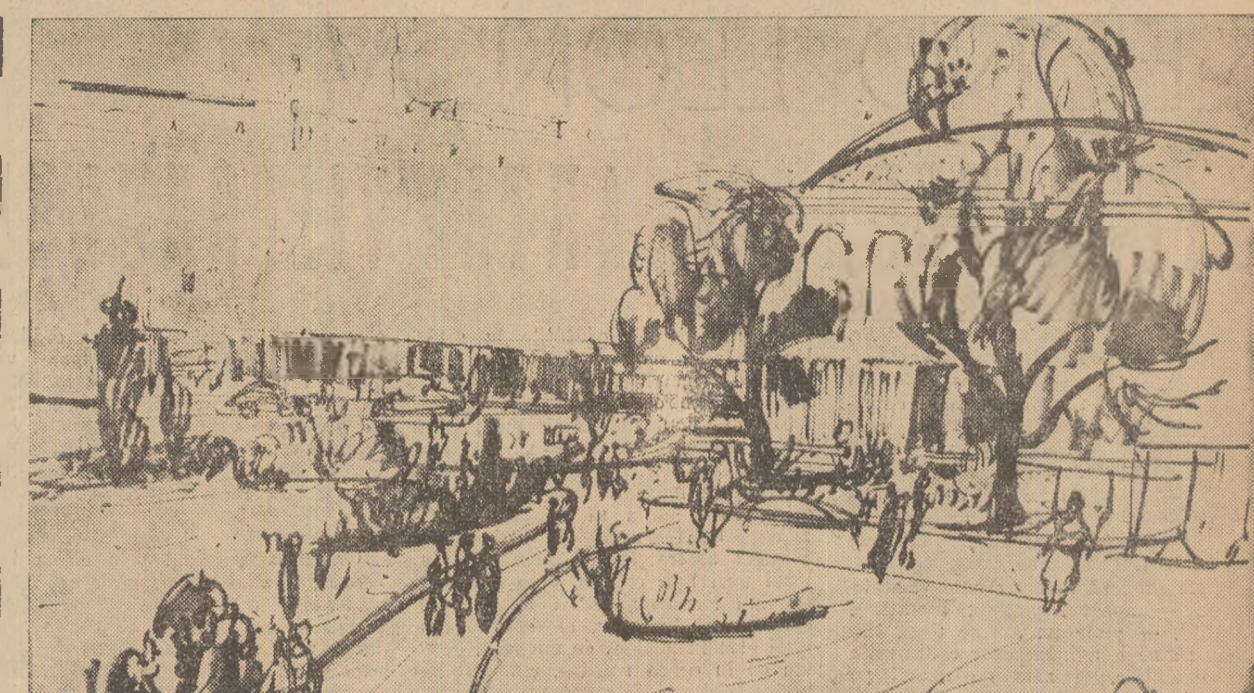
lui” — 9 iunie 1959). Construindu-și cronica la „Cu un ceas mai devreme” („Gazeta literară”, 11 iunie 1959), pe ideea că „Mihai Beniuc se poate schimba doar în măsura schimbării obiectivelor luptei”, Mihai Petreanu răspunde cu o sugestivă imagine întrebării „Ce fel de luptător este Beniuc?”. „La Mihai Beniuc combativitatea se impune prin proclamarea ei constantă, insistența. Poetul nu se mulțumește că este, spune, subliniază că este luptător (...). Beniuc nu e un D'Artagnan care-și paradează cicatricele și își prăvește spre seducție și nici măcar un paladin dintr-o „gestă”, o bădată leudală. E cel mult paznicul din turn care, atins de săgeata fără veste a înamicului, își arată cetății întregi alptul străpuns spre a o convinge de pericol”. În acest sens definiția poetului a fost mereu mai precisă și mai nuanțată. Așa, stabilind că temperamentalul poetul e „un eruptiv”, „un focos”, iar „vulcanismul” său e „polemic”, G. Călinescu („Contemporanul”, 19 iunie 1959) descoperă două „chei” ale poeziei lui Beniuc: „Una este sentimentul general de a avea dușmani, însoțit de o alectare curină, evoluată în minte și în hotărârea de a-i zdrobi”; a doua este „sentimentul necenzurii”. „Într-un fel se vede că poetul încearcă o anume secretă plăcere de a nu mai fi tinăr, virstele majore își au deficiile lor (...). Adevărul curios este că aceste poze par o alinare. Poet nu îl primește bătrânețea, virstele sale de senectute sunt emanațiile juvenile”. Mai tirziu, în „Înținat” de Mihai Sadoveanu („cu care Beniuc are multe asemănări în polida aparentelor...”), a cărui unitate stilistică, este, prin genul, antagonică monotoniei.

Înca în 1954, în articolul „Roadele bucuriei” (vol. „Încercări critice”) Paul Georgescu definea peisajul poeziei lui Beniuc apăsător și acesta are „semnificație emotivă”, e o „expresie plastică a unor sentimente”; „cel mai adesea e un peisaj sinuos, aspru. Pădurea românească freacă în furtuna răscolii (...). În această atmosferă de răscălare și înălțare a poeziei are un rol important și dinamic (...). În versurile anterioare eliberării, peisajul nu e colorat, ci sumbru și dur. Singura culoare care se mișcă este roșul, macul pe cimpul românesc, garoafa roșie de la Cluj, pământul roșu, steagul desfășurat de mulțimi. Razele întinșim gabelul și negrul. Întreg peisajul acesta dur și dramatic indică marea intensitate a sentimentelor”. Treptat criticii literari au relevat portretul poeziei „profet” și „ostas”. „Predomină în versul său poetic unelele care pot fi armă de bătaie” observa C. Damian („Informația Bucureștiu-

un imperativ al vieții la fel de im- placabil ca al morții și provine doar în parte din autoritatea creației eterne a artei, în speță, asupra neantului. Dimpotrivă, se sprijină pe un masiv postament social-istoric, pe un trespied înalt, în trecut, prezent și în viitor” (M. Petreanu, „Gazeta literară”, 11 iunie 1959). Cădem în această senzație de optimism înedit și recontortant al „meditației” filozofice cu subiectul Timp, o subliniază și tonalitatea generală activă și polemică.

În „polemica cu Timpul este cind două cind ironic” arăta S. Damian reuzind în „Informația Bucureștiu” volumul „Cu un ceas mai devreme”. Dealtfel, termenul de „meditație” acordat multora dintre cele mai recente poezii (mai ales volumul „Materia și visele”) se datorează desigur, mai cu seamă problemele abordate cu predilecție și modul de rezolvare (poate și titlului ultimului volum). De fapt Beniuc nu e „dispoziție reflexivă”, nu e un „meditativ” (Ov. S. Crouhăncescu), căci orice ar discuta are în față un adversar de principii cărui, nu rațonilor, și presupune și argumentele. Gândurile sale despre materie, cosmos — sînt răspunsuri (unoror acordate) către materia în „Vocea unității”. Dealtfel, relațiile poetului cu cosmosul sînt din todeauna cunoscute și critica, prin articolul „Cer și pămînt” al lui Paul Georgescu („Gazeta literară”, 21 noiembrie 1957) le-a definit, în ceea ce au esențial și permanent: „Poezia lui Beniuc nu cunoscute leșinurile în fata infinitului, fiorurile anxioase în fata cerului, pe care-l înspolcează rar, doar pentru a demonstra oamenilor cu ce nu au se lenie de nimic (...). Într-un ansamblu de poezie unitică, în care omul apare dominat, strivit de forțele supranaturale și naturale, Mihai Beniuc a reacționat printr-o poezie care înalță forța omului. Omul e stăpîn pe pămînt ca și în ceruri”.

Adriana ILIESCU

IRENA DEDICOVA (R. S. Cehoslovacă)

„Plaja Palatului R.P.R.”

UN STUDIU DESPRE POPORANISM

Una din sarcinile cele mai însemnate ale istoriei noastre literare o constituie, fără îndoială, elucidarea într-un spirit riguros științific, marxist-leninist, a problemelor legate de apariția și manifestarea diferitelor curente și școli în literatura română. Odată cu dezvoltarea rapidă, mai ales începând din a doua jumătate a secolului trecut, a unei vieți literare publicistice, animată adeseori de violente confruntări politice, se produce o diversificare a tendințelor și punctelor de vedere terrefice asupra fenomenului literar, care nu poate fi înțeleasă în cauzele ei

decit printr-o consecventă și atentă aplicare a metodei de cercetare marxiste; altfel, cum s-a întâmplat în trecut, simpla erudiție nu poate deosebi claritatea și conștientizarea unor nuanțe, în cele din urmă alți de contradicțiilor încet par a se anula una pe cealaltă, făcînd posibile confuzii grave, cum ar fi, de pildă, aceea dintre semănătorism și poporanism, la care se referă și Dumitru Micu în studiul său. Încecarea de abordare științifică a fenomenului literar, de includere a lui în stera unor delimitări sociale nu trebuie, bineînțeles, privită ca prezentind, aprioric, garanția unei soluții ușor de așezat și a risipirii într-un fel aproape masiv, a tuturor dificultăților. Un instrument de lucru, cu eii e mai perfecționat, cu alii reclamat din partea celui chemat să-l folosească o mai mare abilitate, finețe. Meritul principal al cărții lui Dumitru Micu „Poporanismul și „Viața românească” (considerăm exactitatea și amploarea informației în legătură cu subiectul ca pe o cerință limitară și faptul că ea a fost îndeplinită nu trebuie subliniat în mod special); și constituie precizia sigură cu care sînt minuite, în raport de tema studiată, criteriile științifice de cercetare. Înțipțat în toate implicțiile sale, de ordin mai restrîns sau mai larg, poporanismul politic și sociologic al lui C. Stere — variantă țirzie a narodnicismului rus — e supus unei necrutătoare analize. Argumentarea criticilor (sprijinită adeseori pe citate edificatoare din operele lui Lenin și special din cele îndreptate împotriva narodnicismului, după cum era și firesc), are calitatea de a fi mereu „la obiect”, de a nu ocoli nuanțele. Sînt învocate, pentru a demonstra neînțelegerea doctrinei poporaniste și caracterul ei diversionist, numeroase fapte istorice, date de statistică, documente, astfel încît definiția concluzivă a conținutului de clasă al poporanismului își bazează fiecare din termeni și pe o minuțioasă și conștientă cercetare a literaturii prealabile: „Prin totuși jucat în viața politică, poporanismul se definește ca un curent reacționar, mic-burghez, cu un conținut social-economic liberal prezentat sub învelisul înșelător al unui pretins socialism țărănesc, un curent ce exprima obiectiv interesele burgheziei sălășii”.

Poporanismul politic, în chip declarat antimarxist, și care după ce se manifestase în sinul partidului liberal avea să furnizeze, în linii mari, programul diversionist al partidului țărănesc, nu s-a constituit niciodată într-o teorie estetică precisă, sistematizată. „Viața românească”, cea mai importantă revistă în care s-a manifestat curentul, a avut chiar de la înființarea sa în 1906, după cum subliniază și D. Micu, o „orientare contradictorie”. O explicare a acestei stări de lucruri o încearcă autorul studiului înfișșind, „oricît de sumar, formația și esența activității celor doi ideologi poporanisti declarai: C. Stere și G. Ibrăileanu”. Criticul „Vieții românești” — adevăratul mentor al războiului sistematizat, radical de C. Stere care „s-a aruncat cu frenetie în politica burgheză de partid, a devenit un politician de profesie”, în timp ce Ibrăileanu, fire modestă și interiorizată, „și-a croit o viață retrasă, împărțită între orele de curs și seminar la universitate, masa redacțională, oada sobră de acasă...”. Sint etica mărturie (M. Relea, Izabela Sadoveanu, I. Botz, D. J. Suciianu, M. Sevastos) din care reiese că Ibrăileanu a fost mereu chinat de abandonarea idealului socialist din tinerețe. Deși, pe plan politic, criticul era un adept al doctrinei poporaniste, ideile sale literare au fost — după cum afirmă D. Micu — în mai mică măsură tributare erorilor ideologice propagate de C. Stere. Redusă la acest aspect caracterologic explicația pe care o dă autorul studiului pare insuficientă. Cu atât mai mult cu cît cercetătorul, atunci cînd analizează estetica literară în domeniul teoriei literare și a criticii propriu-zise, și sînt să constate o seamă de înfișșări poporaniste a căror importanță nu poate fi calificată drept secundară. Astfel, de pildă, în cunoștința teoriei a specificului național, așa cum a formulat-o Ibrăileanu, elementul poporanist (țărănimea fiind considerată de depozitar și exclusiv al acestui specific) nu e deloc neglijabil. Dacă în articolele sale de tinerețe, criticul lezează, pe atunci socialist, avea față de problemele de estetică o altitudine fermă, de promovare a conceptului „artei cu tendință” (și e vorba aici de afirmarea unei tendințe sociale, de clasă, identificabilă în orice manifestare de ordin estetic), mai tirziu el fiind să asimileze tendința cu altitudinea individuală a scriitorului în care se regăsește, pe un plan de egalitate, factorii sociali și temperamentalii. Poate că ar fi fost necesar ca autorul studiului să încerce să definească mai explicit care este sensul noțiunii de determinism în literatură, așa cum o concepeu Ibrăileanu. Ca și în cazul lui Stere (D. Micu arată într-o notă că lucrarea de licență a acestuia — „Evoluția individualității și noțiunea de persoană în drept” — se resime de îndubitabile influențe din Spencer), credem că și la Ibrăileanu, în cadrul filozofiei sale estetice, determinismul e văzut în bună măsură la modul spencerian. Fără îndoială, în ansamblu, opera critică a lui Ibrăileanu — în ciuda confuziilor — reprezintă un

„SETEA” ȘI COMENTARIILE SĂI

Au cred că sînt posibile, practic, în viața literară, așa zise conspirații ale tăcerii — înlocuite câteodată în caz de excepseritorice. Vitalitatea unei opere de artă și tocmai în forța de a anima opinia publică, de a răsună amplu în conștiința oamenilor de azi. Dacă o scriere literară conține fie și parțial valori autentice va reuși fără îndoială să ajungă în arena discuțiilor, să pasioneze.

În legătură cu „Setea” discutăm la fost înca de la apariție (1958) deosebit de viu doși nu au luat o tîmăr accentuat polemică. Cu puțin excepție, la care ne vom referi, cartea lui Titus Popovici a fost primită extrem de favorabil, majoritatea criticilor care s-au referit la ea apăsător o drept una din lucrările de prestigiu ale noii literaturi românești.

Occupîndu-se de sfera problematică a „Setei” critica a subliniat de la început caracterul de mare roman social. Prezența unei foarte bogate tipologii, a unor medii sociale variate — țărănimea, reprezentanți ai clasei muncitoare, mica burghezie, moșierimea — caracterizată precum și capacitatea deosebită a scriitorului de a urmări mișcările unor mari aglomerări umane au îndemnat o parte a criticilor să acorde cărții lui Titus Popovici calificativul de frescă. „În „Setea”

central cărții stă, totuși, marea problemă a pămîntului — temă tradițională a prozei românești realiste, ardelenești — indeosebi (Slavici, Rebreanu), abordată desigur întinșim fel nou, opus tradiției, conform rezolvării istorice aduse de revoluția socialistă. Pără a diminua amploarea și diversitatea problemelor dezbătute în „Setea”, Paul Georgescu, românul de la ideea că „pămîntul are în romanul rural rolul pe care bănuim să au în romanele balcanice: catalizator al pasiunilor”, stabilea aici nucleul romanului: „fie că am considera „Setea” ca roman al familiei ardelenești sau ca monografie a unui sat ardelean (Slavici, Rebreanu), pămîntul rămîne aceea în jurul căreia se dezlănșăie patimile și în raport cu care se definește oamenii” („Încercări critice”, vol. II E.S.P.J.A., 1958).

Opiniile criticilor literari despre „Setea” încep să se diferenețieze mai ales în cadrul discuției despre eroii cărții. Unanimită în a-l considera pe George Teodorescu eroul central al romanului, (scriitorul stăruie în mod deosebit asupra lui) sale interioare critica a emis păreri deosebite în ceea ce privește complexitatea de luptător comunist a acestuia. În „Romanul românesc contemporan” Dumitru Micu îi retrage această calitate după ce într-o recenzie publicată anterior i-o acordase: „Recunoaștem în el (în George Teodorescu, n.n.) un intelectual atnat poporului, revoluționar luptător pentru dreptatea celor mulți. Totuși, el nu este încă un tip reprezentativ al comunistului. Psihologia sa este a unui intelectual frîmțit și care uneori învindește foarte abstract, întrebîndu-se hundoș, obsesiv, dacă este sau nu vrednic să stea în fruntea țărănilor săraci...”. Acestor aprecieri li se alătură și I. Viner (în vol. „Prozatori contemporani”): „... nu este încă un comunist, un revoluționar pentru că în lupta concretă plasează nefericirea personală (posesiunea pămîntului), deasupra telului politic, precis, de luptă revoluționară a partidului...”. Aceste învinșuri ni se par exagerate. Este doar foarte limpede că frîmțirile sufletești ale lui George Teodorescu în legătură cu pămîntul pe care-l posedă nu au o bază meschină ci izvorăsc dintr-un fond de puritate, dintr-o răzună sinceră de a se elibera de orice povară a trecutului. El raportează întotdeauna starea sa de proprietar care nu-și muncă singur pămîntul la aceea de comunist. Vom conchide de aceea împreună cu Mihai Novicov că de fapt George Teodorescu poartă o luptă exemplară, cu sine însuși, cu familia cu prejudecățile, cu vechile obiceiuri statornice și răsăritonice, chiar dacă tatăl unorei greșite: „Să nu uităm, arăta în continuare Mihai Novicov, că în octombrie 1945 urma să fie votat noul statut al partidului în care era prevăzut că din partid nu pot face parte acei care exploatează muncă altor. Doar George Teodorescu punea problema nu din punctul de vedere al unei învinșuri imnente, ci dintr-un raport cu calitatea lui de membru de partid”. („Chipul luptătorului comunist în proza contemporană”, E.P.I., 1961). Într-o amplă și nuanțată pledoarie în favoarea lui George Teodorescu, pe care Radu Popescu și-o vedeă blîndit de „tulburări solitare”, de psihologism frîmțit, S. Damian demonstrează că frîmțirile spirituale ale acestuia, modul oarecum romantic de a vedea lucrurile sînt în fond o expresie a epocii descoperite (1915) ca și a experienței revoluționare relativ reduse: „pare verosimil raportată în

situația din primele luni după eliberare, prezența elementelor romantice în gândurile și exagerările lor în mentalitatea unui pionier de noi relații în satul românesc. Numai practica revoluției corectează deformările, Toamnă integrarea lui în bătaia de clasă rezolvă zbuciumul, subteran inhibițiilor, celește politice. Cu o structură sufletească complicată, George Teodorescu se afirmă în esență ca un luptător comunist”.

În opoziție cu George Teodorescu a fost văzut celălalt intelectual al cărții, Săslăneanu — intelectual incapabil și-și depășească condiția mic-burgheză (pe plan etic), măcinat de frîmțiră stăpî, rod al unui individualism atroz — dar nu într-o opoziție înfișșătoare, „Comunistul George și labilul Săslăneanu se opun, se atrag și se resping într-o unitate dialectică, alcătuită comentariul semnificativ al acțiunii”, scrie Paul Georgescu. Dacă frîmțirile lui George Teodorescu, adineci, au caracter dramatic sînt însoțite de un conținut grav, cele ale lui Săslăneanu sîntimese iluzante. Ritmical personaliu lui provine, observa Matei Călinescu, nu din inflexibilitate, sursă obișnuită a comului, ci dimpotrivă: „În general personajele comice sînt așa în virtutea unei rigidități, a unei lipse de elasticitate adaptivă. Săslăneanu este însă comic prin mimetism, prin exacerbararea funcției de adaptare, care pînă la urmă se transformă în negația ei însăși” („Titus Popovici”, Steaua Nr. 1/1959).

Tot într-o dubitate simbolică a fost văzut și alt cuplu de personaje: Ana și Mitru Moț. „Ana, această femeie dîră, desprinsă pară din Slavici (...) e prezentată vechii atitudini față de pămînt, în vreme ce nepotul ei, Mitru Moț, care are aceeași energie și violență, reprezintă — ca urmare a noii situații istorice — o nouă atitudine, rezultată din aceeași pasiune” (Paul Georgescu). De aici și semnificația polemică a cărții: „Confruntînd soluții Anei în problema pămîntului cu aceea adoptată de Mitru, romanul lui Titus Popovici conține un sens polemic (...). Romanicler „polemizează” cu maestrul săi, Slavici și Rebreanu, opunînd soluții individualiste (...) soluția luptei unite, organizate sub conducerea clasei muncitoare” (Dumitru Micu). În articolele consacrate „Setei” s-a acordat o atenție deosebită figurii Anei, considerată unorei (D. Micu) drept „cea mai înaltă înălțare artistică din cîte cîntecă din problema pămîntului cu aceea adoptată de Mitru, comunist și reflexivitate lui I. Viner asupra semnificației Anei în ceea ce privește temporalitatea romanului: „Acțiunea cărții se petrece, de fapt, în otvea săptămîni ale toamnei lui 1945, dar prin avatările Anei Moț, aparența este de cuprindere a unei epoci uriașe, începînd cu anii premergători primului război mondial. Sîntem în fața unui timp dilatat, cu aibilitate, și a unui personaj care se desprinde cu o existență puternică și autonomă din paginile cărții”.

— Într-un sens — asemănător (mai concentrat însă) celui a lui Ilie Moromete. Ca și Ilie, Gavrilă și-o strîns în jurul său familia pe care o menține unită și în ascultare, ca și el — dar în alt moment istoric — e în defensiva”.

Sesizînd valoarea deosebită a cărții critica literară a spus „Setea” unei analize atente și pasionate, fără a evita să menționeze unele deficiențe de construcție, sau pămînt reprezentare a unor chipuri de comunisti, ca Iurea sau Ardeleanu. Singurii apare, mai ales după scurgerea timpului care verifică, poziția minimalizatoare adoptată de Radu Popescu — autorul a trei folioane despre roman publicate în „Contemporanul” (Nr. 22, 23, 24/1958) poziție care a primit, de altfel, replica bine fondată a lui S. Damian. De la un articol la altul criticul realizează salta devotante. Unei aglomerări de superlativ și umorată o avalanșă de reproșuri care excelează prin caracterul lor arbitrar, neadecvat. Afîm astfel despre „Setea” că este o „carte de portret” caracterizată prin „gustul pentru personalitățile originale și pentru biografiele cîndate”, că scriitorul cultivă portretul „întemplet pe psihologia excesivă, nu rareori sterilizată, un adevărat psihologism”, trăsături care ar împiedica asupra caracterului epio al cărții („Nu se simte timpul, această componentă primordială a epicii”). Obiecțiile culminează cu acuzarea de naturalism și chiar de... pastişare a „Groapii”! Intenția de a subaprecia (o recunoaștem și în acra sentință finală: „Setea e departe de a fi o carte perfectă, sau măcar o carte de primă mîrină”) este evidentă în construcția critică a lui Radu Popescu, nu lipsită de altele de observații interesante și la obiect.

Nu am recapitulat, desigur, decit cîteva din păreri exprimate în legătură cu „Setea” și anume pe cele care privesc, după părerea noastră, aspectele principale ale cărții. Au fost dezbătute și numeroase alte probleme, de compoziție, de stil, de limbaj chiar, pe care „Setea” le surcează dar pe care nu avem spațiu să le cuprîndem aici. Mai puțin s-a discutat despre latura satirică a romanului drept critica a subliniat în unanimitate marea disponibilitate pentru umor a lui Titus Popovici. Aria risului este întinșim și extrem de nuanțată în „Setea”, avînd un suport puternic în numeroasele sensuri polemice ale romanului. Scriitorul construiește cu un zîmbet abia ghicît renghiurile pe care firea (presă impulsivă) li le joacă unorei preferat — Mitru Moț. Episodul autoînșelător nu-și este strălucit lui Titus Popovici, care relatează cu un zîmbet abia ghicît renghiurile pe care firea (presă impulsivă) li le joacă unorei preferat — Mitru Moț. Episodul autoînșelător nu-și este strălucit lui Titus Popovici, care relatează cu un zîmbet abia ghicît renghiurile pe care firea (presă impulsivă) li le joacă unorei preferat — Mitru Moț.

Există, desigur, și alte aspecte în „Setea” care ar merita o dezvoltare și elvior beneficiu de această, sistem și-gir, în viitor. O carte bună este, chiar după trecerea timpului, se știe, mereu nouă.

G. DIMISIANU

în ciuda confuziilor — reprezintă un

Matei CALINESCU

ION PACEA „Tăvăltoarea frunțoasă Stoica Ecaterina de la «Flamura Roșie»”

LEONID LEONOV: LITERATURA SI ARTA VIITORULUI

Teatrul nostru... Este greu să precizăm cum va arăta arta...

Nu neg de fel căutările în artă. Nu condamn nici căutările care resping un principiu vechi...

care să nu fi putut exprima o idee. Dacă ideea s-a născut, ea însăși va găsi un mijloc pentru a se exprima pe sine.

Omenirea a trecut prin atâtea încercări, a aflat atâtea, păstrează atâtea material măreț sau înfiorător, groznic, extraordinar de expresiv și încă nefolosit!

În viață, deci și în artă, se potrecuie un fenomen de seamă: apariția unor calități noi, încă necunoscute...

...Și totuși nu cred că vechile forme ale artei vor fi răsturnate brusc de către arta viitorului.

MARGARITA ALIGHER

Primul meșter

Destinul nostru, gloria și gândul Dureri, speranțe, bucurii și dor Sînt astăzi valul lăzii, spumegîndul, Care se varsă-n viitor.

Nimic nu pier-n piclă și uitare! Destinul nostru preschimbă în jar Il va-nchea a timpului suflare Prefigurîndu-i veșnicul tipar.

Poemului de peste vreme, fie-l Cîntarea-n armonii fără cusur; În sipetul rîvnit al veșniciei Răsfrîngă-se-n lumini de aur pur;

Dar primul meșter va trăi de-a pururi, În laba vie el a modelat Cu brațul ars de jarul ne-mpăcat Incandescentele contururi.

În romînește de CRISTINA LUCIAN

Totdeauna am avut o rețineră în fața oamenilor, mai ales a celor tineri, pe a căror carte de vizită scrie „modern”.

Nu mijloacele de expresie trebuie căutate, ci adîncimea viziunii, înșirînd raii... Mijloacele vor veni singure cînd va fi nevoie de ele.

V. M. KLOTOV, (U.R.S.S.)

„Brigadiera”

GALI ORMANOV

Copilărie

Copilărie, riu sub stele, pietroase fărâmi, străluciri... Plecat pe undele subțiri, îmi cufundam obrazul-n ele.

Azi, riuri, unduri fragile, de după umeri mă cuprind — mă-nconjură cu dulce jînd vibrațiile-acelor zile.

Uitarea palidă o-nfruntă sonorul riu — și nu mai știu: e numai valul argintiu sau poate-i coama mea căruntă...

În vreme, umbre-o să respire fugară apa, fără friu. Iubesc neîmbălzitul riu, într-o perpetuă-noire.

De prospețimi apid, spre-acele cundide zile țarăși vin, spre ritmul valului senin, de-a pururi tînr pe sub stele.

În romînește de FLORIN MUGUR

ABDILDO TAJIBAEV

Zbor

Eu nu-s un palid vis. Mă sorb în zare Întinderi, piscuri străjuind egale. Pămîntul generos, rămîne deci Acolo sus, în veacul douăzeci.

Zbor lung! Și nu-s obstacole rebele În drumul rotitor al navei mele. Un cîntec pămîntesc îmi umple gîndul, Ramificat. În urma mea pămîntul.

Îmi scaldă fruntea spațiile nîse, O, cerc al Soarelui! Tăceri desprînse! Și las în laturi Luna, ca o gară Bătrînă, fără oameni, solitară!

În romînește de CEZAR BALTAG

Vorbindu-se despre teatrul viitorului, se discută adeseori despre forma sa. Unii cred că scenele vor fi în pleșe, ceilalți preferă să-i de un anumit fel, prevăzute cu coloane.

Mi se pare că omul trebuie înfățișat cu toate plusurile și minusurile sale sufletești și trupăști, fără să șlefuiască asperitățile (fie și nedorite) ale caracterului său.

Umanismul socialist include noțiunea largită a bunății, noțiune generată de înțelegerea faptului că bunăstarea ta personală depinde de realizarea unei bunăstări asemănătoare pentru aproapele tău.

Artă trebuie să evidențieze trăsăturile pozitive ale omului și să convertească mecanic răul în bine cu ajutorul unui sortiment limitat și numerotat de unelte.

Teatrul viitorului în etapa sa ideală va fi teatrul unei analize fine, al unei activități înalte, al cuvîntului precis și al ogîndirii scenice veridice în cel mai înalt grad.

Teatrul viitorului, îmi imaginez o sală de operație vastă și luminoasă unde spectatorul vede minutul suflet al o-mului. Și toți cei din jur pot să vadă cum funcționează sufletul omenesc.

Din literatura sovietică

am născut și am crescut la oraș.

În fiecare orășean care nimeresc într-o duminică vîrăteacă la țară, se induosează în fața celei mai obișnuite margarete, strigă în pădure privind cu o incertitudine extraordinară luminișurile albastre de pe fondul verde închis al pădurii și, lipînd în cîntec de picloarele goale prin praful cădînd, îi spune prietenului său:

— Ce aer! Ce aer extraordinar!... Mare prost e cel care se înabîșe pe căldura asta în oraș.

— Desigur, acela e un mare prost — încuviințează convins prietenul.

Apoi întinericul dens zidește pereții aerului al terasei. Respiră micul puternic al violelelor: vezi un fluture care se zbate fără rost în sticla lămpii; se aude hrîul unei insecte necunoscute; o mîerșă plăcută a gîndului și trupului... Și eu am simțit asta de nenămirate ori.

În sfîrșit, m-am întors. Mi-am dorit timp de două luni și jumătate să trec prin străzile aglomerate și imundate de lumină, seară; să ascult zgomolul surd și vesel al multîmii, foșnetul automobilelor în goană. De peste două luni mă gîndeam că-mi voi pune costumul meu nou și bă-

PLOAIA

lonzaidenul cumpărat înainte de plecare, cîmășa proaspăt călcată.

Oamenii merg în întîmpinarea mea: un chip apare în jur și se depărtează. Poate n-am să-i mai văd niciodată.

— Dar ce am? De ce mă infurie privirile trecătorilor? De ce mă enervează pămîntul? De ce nu alerg de bucurie ci merg abia-abia, mă elircesc, cînd aud în spate risete vesеле?

— Poate acolo, în valea îngustă de un verde auriu, înconjurată de dealuri monotone? În valea aceea pe care am părăsit-o de curînd fără să privesc îndelung înapoi, spre cele câteva barăci și un cort cu acoperișul lăsat? Ce-am pierdut acolo?

— Cîntecul și erențanța de toamnă. Acolo au sosit alții; își desfac bagajele lângă soba făcută încă pe vremea mea; găsesc greșelî în planul explorărilor arheologice.

fi părut unui străin vechituri nefolositoare; le acoperam cu fol de cort și plecăm. Tarasici scotea fum din țigara sa imensă, pe care și-o făcea singur.

Atunci îmi luam pușca, îl cheamam pe Aleri și porneam în munt. Praful de pușcă și altele mi s-au terminat de mult și stăteam, privind neajutorat zhorul droptilor și tresăream la fiecare bătaie de aripă. Mă apropiam de pădure și lingă mine, din tulășuri se ridica în zbor greoi cite un cocoș de munte peștir. Ca niște bărcuțe pe valul mare, apăreau spînițele cenușii ale căprioarelor.

Apoi îmi uiam fără gînduri prin lanul de floarea soarelui cu capetele plecate; treceau pe lingă gorgane vechi care-și mai păstrau comorile și secretele, pe care le vor descoperi ceilalți. Pe dealurile masive de prelungindeni coboram uilii care zburau lent cînd mă apropiam. În larba udă, argintie, ardeau stelele garoafelor, covoare violete ale unor flori necunoscute se asterneau sub pași; cliperii enorme de un alb bolnav se înghețau pe povîrnișuri. Norii cenușii atingeau în trecere movilele acoperite cu păduri buclate și joase, lășind acolo scame gingașe de ceață...

Vadim Trunin

Dar poate că mi-e dor de bălînul Tarasici care mă aluna cu fum tare de muloacă și făcea la nesfîrșit. Cred că Aleri, cîinele, îmi duce dorul. Am vrut să-l iau cu mine, dar ce să mă fi făcut aici în oraș, într-un apartament de bloc cu un cîine lup urias, aproape sălbatic?

Ce am mai pierdut acolo? Mînișiam toată ziua lopata, mă trînteam îmbrăcat pe patul grosolan și priveam tîntă tavanul verde și jos al cortului. Dar trebuia să fac focul în sobă, să prepar cîna, să-mi completez jurnalul, să selecționez și să împachetez materialele găsite pe neașteptate; și apoi să străbat drumurile desundate de vreo patruzeci de kilometri pînă în sat — după scrisori și alimente.

Adeseori ploaia — o ploaie mohorâtă, cenușie. În astfel de zile nu se putea lucra: pămîntul se făcea clisos, alunecos și lipicios. Priveam cu regret cioburile fragile care i-ar

Cînd vîntul puternic de vest împingea norii și în bălțile albastre ale cerului apărea soarele, luam împreună cu Tarasici lopetele, perilele, și începeam să scoțim lutul după cioburile de vase, oase albicînte. Asta, de dimineața pînă seara. Soarele se depărta incendiînd norii rămași, și ei fumegau încet transformîndu-se din cărbune aprins în grămezi de cenușă.

Cerul devenea de un verde fosforic, apoi se stîngea și el, și apăreau stelele — joase și luminoase. Beznă, frig, pustiu în jur. Tarasici fumează, temnele pocnesc fără grijă și Aleri scheună după usă — vrea să intre la căldură.

— Acum e ora 8, și ziua s-a și terminat. Iar acolo, unde a apus soarele de curînd, a rămas tot ce mi-e drag și apropiat. Cineva stă la masa mea din jînsul privind meru la ceas. Și poate că afară plouă; iar el va ieși din clădire cu gulerul ridicat, — pînă la metrou are numai doi pași. Apoi va intra într-o cameră confortabilă și călduroasă — și nu-i pasă că afară plouă...

— Cu Tarasici n-are rost să vorbesc. Discuțiile noastre sînt cam așa:

— Am făcut treabă bună astăzi. — Ei — zice el — ridicînd privirea. Asta înseamnă: „Da, așa e. Am obosit amîndoi. Am lucrat bine și altele, ce mai zici?”

— Îi strig pe Aleri și-l întreb dacă știe ce înseamnă „restaurant”. Aleri stă culcat lingă sobă cu botul pe labă; dă vînovat din urechi privindu-mă inteligent, cu atenție, din ochii mari, de lup: țartă-nă, — zice — că nu știu lucrul atît de simplu.

— Odată am tot stat în felul ăsta, am adormit, și scurta vîlului pusă la uscat s-a aprins. O scurta veche, cizme grele, obiele. Le-am scos de pe mine.

— Am plecat și nu m-am uitat îndelung spre cele câteva magazii cioplițe grosolan, cortul coborît — așezarea noastră din valea cenușii-aurie. Am plecat pentru totdeauna, în orașul pe care l-am visat timp de două luni și jumătate.

Desene de BECA RIND

Iar acum merg la întîlnire cu cea care mi-e mai dragă decît orice pe lume.

Ia-o. Stă lingă vitrina Intens lumina! și-și privește cu nerăbdare ceasul.

— Bună seară, N-am întîrziat? — Nu, ești foarte exact. Bună seara.

Fără să iau în seamă trecătorii, o sîrut pe obrazul rece și o lau la braț.

— Azi o să hoinărim numai, nu mergem nicăieri, — îi spun — Bine...

— Și deodată începe o ploaie mărunță și caldă. Îmi ridic fața și prind picăturile proaspete, care-mi cad pe ochi, pe buze.

— Cit de dor mi-a fost de ploaie! Ea tresări.

— Ce s-a întîmplat? — mă întorc spre ea. Ochii i-au devenit mari și trîști.

— Ai spus-o așa... — Cum? — Pătîmas.

— Poate, îi răspund jenat de răspunsul meu rece, și pentru că, oricît mă străduiesc, nu mai am ce spune. Rătăcim pe trotuarul strălucitor, care ogîndește luminile colorate ale reclamelor.

— Hai la mine — spune ea. Picură tare nepăcut, — pe păr; mă stropesc și pe picioare. Dacă eram cu pantalonii... Haide, acolo e cald.

Mergem la ea. Da, acolo e cald, străluceste parchetul ceruit, la radio se transmite o melodie fină și frumoasă.

Nu știu de ce fao înconjurul camerei, mă uit în toate colțurile și mă surprînd că nu-mi găsesc locul în această lume strîmă, strălucitoare și confortabilă.

În romînește de TUDOR ROTARU

STEFAN IURES

Din ipostazele creației

Callatis

Uit uneori: ești aici, o, îngropată cetate.
Nepăsătorului pas pulbera singură-i strigă.

L'impul pînedește ascuns în canelurile sparte,
Ochii i-s neadormiți, dreaptă e șira spinării.

Toate se-aud, pînă și vinul ce-n mers clipocește-n
Amfora plină și grea, dusă pe umărul fraged,

Mina-mi întirzie mult pe capitelul fantastic
(Capete vii de berbeci, soimi șlefuiți cu mișală).

Nu mi-e străină de fel, nici alterată de moarte
Mina cu dalta, de-atunci, luciul sudorii pe piatră.

Simt cum respiră profund omul din marmora mută.
Pactul cu noi, cei de azi și, mai departe, cu zarea,

Nou-venit la cabinetul tehnic

Ti-am văzut de o mie și una de ori
linia frunții;

puteam, din memorie,
și-o și desenez —

insă fără culori,
fără gânduri,

fără istorie.
Credeam că și mina fi-o știu

doar am strîns-o
de o mie de ori și-ncă o dată.

Știam forma, puterea, și-asprimea ei,
insă —

inteligența-i, deloc.
Ești altul?

Explică-mi,
tu,

cel adevărat,
născut în clipa croia potecă

(sau un curcubeu, poate?)
cu care-a legat

cazangeria
de bibliotecă...

Nici un nimb nu plutea
peste creștetul tău,

într-o tunete calm, ameliț de tăcere.
Prin frunzișul uscat al părerii de rău

ca și lui mult mai puțin
decît visul fi-o cere,

spune-mi, cînd a împuns,
spune-mi, cum a străpuns

inoxidabilul vîrf al ideii?
Taci?

Atunci o să-mi dea cuvîntul răspuns
în februarie,

got,
tremurînd,
ghioceii.

Spectacol degradat

Tot sufletul, grav și festios, aștepta
Electrică sarcină, sie-și opusă,

Fluidul să birue șoaptă și iusă
Și scaunul care-n antract scîrșia,

lar totul, rostit, nerostit, să emane
Concentrică, unda căldurii umane,

Plutind dinspre scîndurii spre catifea.

Vai, altfel a fost! Ca butoiul, împins
Incolo și-ncoace, în brînciuri, de-a dura,

Se rostogoliră iubirea și ura
Egale în oricare punct le-ai surprins,

În timp ce căscăuț, dibaci, precum hoții.
Tăia epoletul sărmanei emoții

Zoirindu-l în ris candelabrlului stîns.

Tîrziu, în foaierele fără păcat,
În vaste oglinzi argintale, exacte,

Văzurăm mîhnirea a celor trei acte.
Oglindea pătăta, cu ape-n joc mat,

Pierise-n cabine, ca să se despartă
De grimă, de vâgi remușcări pentru arta.

De chipul pe care l-a desfigurat.

Anonimat

(Spălătoreasa de gunuri)

Am să le fac străvezii ca izvorul
La care vine să bea căprioara,

Botul brun-dulce al sălbăticiunii
Sticla s-o tulbure-n zori, la dreunții

Cine-o simți arătarea prelungă?
Sulița cărei priviri o să-mpungă?

Neclătinatul, prozaicul vâl
Pe care, în noile case, îl spâl?

Nu știu cui las limpezimea ca zestre
La cele cîteva zeci de ferestre

Dar dinăuntru privitye-inașfără
Linia-i pură, culoarea clară.

Lucru firesc la un geam, încît poate
Doar înșorindu-i o jumătate,

Cealaltă, pata de var, praful trist
Le-ar aminti tuturor că există.

Nu!

Niciodată!

Vă trec prin mine

Zări scriptoare, lumi cristaline.

Ca mai curînd, mai deplin să-nfîlțu

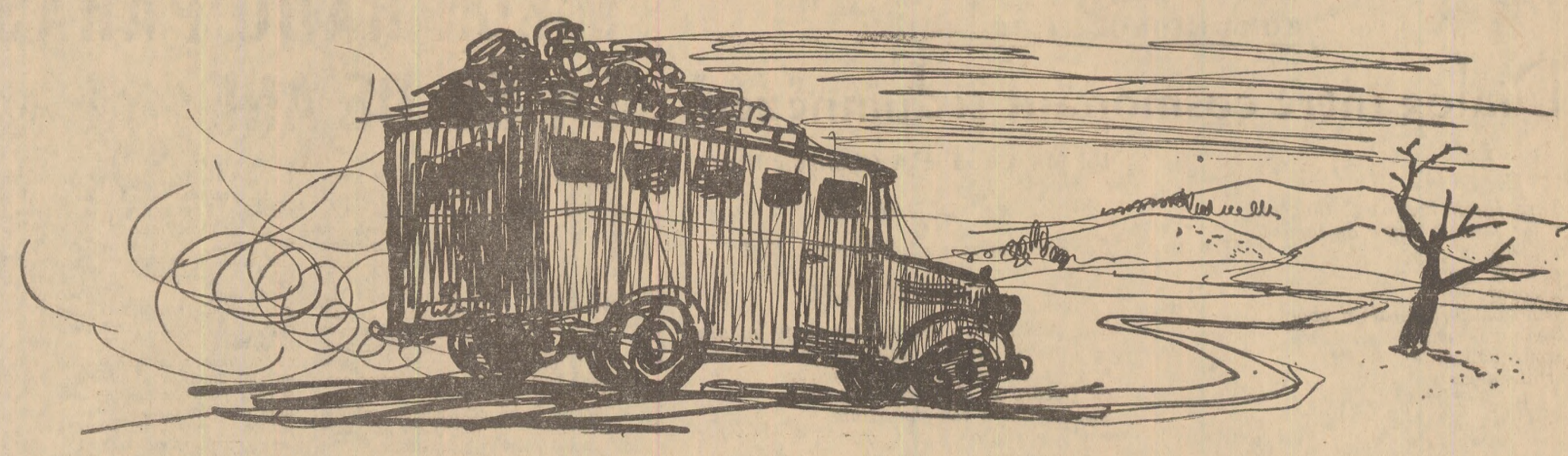
Ochii copilor, nemărginiți,

Ca barierele, cit de fragile.

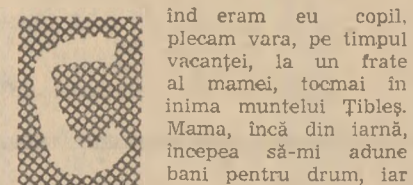
Șă nu întunece dreptele zile.

Șterg, c-o mișcare rotundă, lină,

Numele meu dizolvat în lumină.

Desen de GH. BOȚAN

Ind eram eu copil, plecam vara, pe timpul
vacanței, la un frate
al mamei, tocmai în
inima muntelui Tîbles.

Să nu săvîrșiți cumva greșala să
credeți că unchiul meu voise să se
opereze. Greșala asta am făcut-o eu,

sănătăte. Ochii, două lacuri mici, din
care cerbii, în amurg și dimineața,
sorb putere. Umbietul prin ferburi i-l

— Apoi tot de cînd cu ei. Mi-or
dat pînînt.
— Dar oamenii mai beau horincă?
— Apoi mai beau... Numa nu așa de
mult. Amu dîmnea s-or învățat a
mere la cămin.

— Aveți și cărți acolo?
— Uncheșule...
— Dîncă.
— Mai îi dîmnea minte cînd am
jucat odată teatru la școala cea veche?

BRIGIUL

rele, nu putea să zboare mult, dar
nici să-și lase prada nu se îndura.
Era flămînd. Era și unchiul meu flă-

— Cum?! Și mai stai la gînduri?
a exclamat medicul. Mine dimineață
să vii la spital. Să nu vii pe jos.

— Cum cîntă lumea, mamă, pe la noi...
— Ai ajuns domn mare... te-ai
făcut tovarăș... a rostit domol unche-

— Uite, mă! Aista zboară, a
rostit, și-a început să facă o
scîncă, chiar acolo, lîngă eu, însă, mă

— Una am. Cu ghițaua or să fie
doulă. Da' nu de-a mele-i vorba.
— Dar de care?

Ben Corlaci

— Și mai aveam o amintire. Școala.
Școala ne-școala. Căci nu școala se
putea numi aceea, de demult, înche-

TOMA GEORGE MAIORESCU

Dialog între cosmonaut și dumnezeu

Lui Iuri Gagarin și Gherman Titov

DUMNEZEU :

Dar oamenii mai cred în mine. Da!

COSMONAUTUL :

Unii mai cred, e drept. Dar nu te bucura — himeră oarbă a naivității noastre — te risipești ca negurile albastre, cu fiecare zi când rațiunea vie smulge din a tăinerilor stihie noi cunoștințe. Tu te destrămi ca fumul. Din vechile credinți se-alege scrumul. Pătrundem în materie și-n vise și-ale Cosmosului porți iată-s deschise!

DUMNEZEU :

Te nimicesc! De neînfrînt nu ești precum socoți.

COSMONAUTUL :

Nu poți! Și chiar de eu aici m-oi sfărîma de-nținderile aștor oarbe spații Știu: după mine alții s-or adînta generații peste generații.

DUMNEZEU :

De unde ard în ochii tăi lumini de-n strălucire astrele rețin?

COSMONAUTUL :

În ochii-mi arde un foc de generații de spaimă, munci, revolte, imprecății, de ruguri, boli, osînde, crematorii de milioane de ucîși la pragurile-aurorii.

DUMNEZEU :

De mine totuși nu te poți lipsi. Căci ură e lumina ce arde-n ochii tăi!

COSMONAUTUL :

Nu. Dragostea-i. Străbate universale căi. Lumina mea din ochi are izvoare în pridirea ridicată de popoare. În mii de inimi omeneste ce bat. Speranța lor azi aripă mi-a dat.

DUMNEZEU :

Taci! Nici tu nu-nțelegi ce faci! Te-ai ridicat chiar peste propria-ți condiție umană.

COSMONAUTUL :

Ți-e imprecăția vană! Condiție umană-i să ne țîrim ca șerpi în glod și umbră orbi pe veci și sterpi? Sau e să ne-nălțăm în zbor, tot mai înalt, necunoscutele, luîndu-le-n asal!?! Milenii-ncarcerate de gîndire! Cu spaima-ți omul beacuri l-ai oprit stăpîn pe el și fie și pe fire Cu rațiunea noastră te-nvingem zi de zi. Îți smulgem azi o cale-n Univers, mîine o stea — poimîine galaxii!

DUMNEZEU :

De unde-ți tragi o, tinere, puterea de pare că nimic nu-ți frînge vrerea?!

COSMONAUTUL :

Iar te prefaci, bătrîne, ca nu știi! E-o lume pe pămînt de muncitori și de țărani născută-n crunte lupte cu domni și cu tirani și-acolo omul OM e. Și totu-i aparține orașe, holde munții și lacurile line E îndrăzneț și liber. Pămîntul îl reface după nevoile sale cum îi place. De-acolo îmi trag forța — nestăvilita forță — iar comunismul lumii-i ca o torță! Te-om izgoni, bătrîne, din conștiință și din spații stăpîni vom fi noi OAMENII și peste constelații. Curg fluvii lucitoare-ntunecimi și iar suvoaie negre de lumini alunecă și urcă și cobor prin luni ce-s fulgerate-n zbor. Iar dedesubt, mîngîietor, un astru se scaldă în luminile-albastru. Și-n jur nimic nimic transcendent! Zborul continuă. E totul normal!

DUMNEZEU :

Să ne-mpăcăm. Disputa n-are rost: ce-a fost a fost. Să deșertăm al urii vechi penin și fericirea împreună s-o zidim. Eu oamenilor sufletul le-alin. Iar tu spre bunăstare îi condu...

COSMONAUTUL :

Nu! Fericirea n-o poți drămuți cu adevar și cu minciună laolaltă căci fericire-nseamnă a sui pe culmi întreg și cu privirea-naltă.

MIRON RADU PARASCHIVESCU LA 50 DE ANI

Miron Radu Paraschivescu a implinit cincizeci de ani. La drept vorbind, nu e o veste, nu e o noutate, pentru mine și pentru mulți ca mine, dar îl cunoaștem de cînd nu ajunsesse la jumătatea mării a acestei vîrste, de cînd, pe degetele dreptei sale, petele de cerneală ale ultimelor teze de liceu nu se usucaser bine sub cele ale primelor poezii.

Totuși, faptul calendaristic rămîne surprinzător tot pentru noi, cei care ar trebui să știm bine socoteala. Mai ales pentru noi. În ochii noștri, Miron Radu Paraschivescu a rămas un om foarte tînar, foarte proaspăt căruia viața i se arată mereu înainte, în față, —imensă, superbă, ispititoare, nepuizabilă. Natural, anii trec, experiența crește, cunoștințele se înmulțesc și se acumulează. Dar spiritul de viață rămîne același în unele naturi puternice, cunoașterea nu naște scepticismul și o-

boseala. Dimpotrivă, prezervă și purifică esența tinereții, îi păstrează puritatea și nîmbul, îi dau o nouă forță.

Așa se întîmplă cu Miron Radu Paraschivescu, și, de aceea, nu noi greșim arătîndu-ne surprinși, ci calendarul se înșală, declarîndu-l cincantener. Cînd, anul trecut, a apărut volumul său intitulat Declarația patetică, oricine ar fi acceptat, fără mirare și în lipsă de informații de istorie literară, că poemele cuprinse în acel volum nu sînt anterioare Cîntecelor țigănești și celor două volume de Laude, și tuturor poemelor publicate între timp prin reviste, și întregii lui activități de gazetar, cronicar, eseist și critic, de aproape trei decenii. De fapt, Declarația patetică cuprinde poezii scrise pînă prin 1936, adică pînă pe la anii douăzeci și trei, douăzeci și patru ai poetului. Dar există, în toată opera lui Miron Radu Paraschivescu o unitate în tinerețe, care face ca orice considerare cronologică să devină, în ultimă instanță, indiferentă.

Unitatea aceasta se realizează în spi-

ritul tinereții, în înțelesul foarte nobil, foarte grav pe care cuvintele a îi tinăr l-au avut pentru toți oamenii aflați la începutul vieții, sub semnul întîlnirii hotărîtoare cu idealul și cu ideile revoluționare ale clasei muncitoare și ale luptei comunistilor romîni. Responsabilitatea poetului, deosebit de grea, se naște exclusiv din responsabilitatea omului, a cetățeanului, a participantului la o luptă profund și etern solidară cu a maselor de nenumerate milioane de asupriți. De aci și Declarația patetică a lui Miron Radu Paraschivescu, cu sentimentul ei de dăruire, modestă dar totală.

Unitatea în tinerețe a poeziei lui Miron Radu Paraschivescu s-a constituit în acest spirit al luptei maselor muncitoare conduse de Partid și înche-gată în acel poem de slavă închinat lui Vasile Roaită — Vasile Roaită, prin care el răspundea chemării noi a poeziei romine. Unitatea poeziei lui Miron Radu Paraschivescu e în esența acelu poem al patriotismu-

lui revoluționar, cu titlul străvechi Cîntarea Romînil, după cum e și în urarea-angajament numită „Bună ziua”, adresată oamenilor și vieții, sau în Cîntecul țigănești, romanța dulce-amăruie a periferiei necăjite, disprețuite, utate de orașul burghez. În însăși transformările istorice la care el a contribuit prin lupta poetică, stă cauza care unește indisolubil declarația patetică și lauda. Laudele sînt conti-nuarea luminoasă a fazei patetice, sînt ochii de prezență al aceluiași poet în noi împrejurări istorice, împrejurări de lupte victorioase, ale socialismului la ordinea zilei.

Unitatea poeziei lui Miron Radu Paraschivescu stă deci în credința lui ne-strămătată în idealul comunismului și în realitatea forței lui creatoare de viață nouă și de oameni noi. Ea, această credință, a asigurată și fidelitatea lui constantă față de poezie, unitatea rară a aceeași munci îndelungate, a unei meditații deosebit de severă față de rezultatele ei, a unei neobosite năzuințe de înnoire, de sinceritate, de formulare concentrată și rafinată.

Poezia și fidelitatea față de poezie sînt semnul credinței și dragostei lui M. R. Paraschivescu față de idealul lumii comuniste, pentru a cărei simțire și chip zilnic sau etern el utilizează armele vrăjite ale cîntării lirice.

lui revoluționar, cu titlul străvechi Cîntarea Romînil, după cum e și în urarea-angajament numită „Bună ziua”, adresată oamenilor și vieții, sau în Cîntecul țigănești, romanța dulce-amăruie a periferiei necăjite, disprețuite, utate de orașul burghez. În însăși transformările istorice la care el a contribuit prin lupta poetică, stă cauza care unește indisolubil declarația patetică și lauda. Laudele sînt conti-nuarea luminoasă a fazei patetice, sînt ochii de prezență al aceluiași poet în noi împrejurări istorice, împrejurări de lupte victorioase, ale socialismului la ordinea zilei.

Unitatea poeziei lui Miron Radu Paraschivescu stă deci în credința lui ne-strămătată în idealul comunismului și în realitatea forței lui creatoare de viață nouă și de oameni noi. Ea, această credință, a asigurată și fidelitatea lui constantă față de poezie, unitatea rară a aceeași munci îndelungate, a unei meditații deosebit de severă față de rezultatele ei, a unei neobosite năzuințe de înnoire, de sinceritate, de formulare concentrată și rafinată.

LUNA PRIETENIEI ROMINO-SOVIETICE

(Urmare din pag. 1)

lui” din care fiecare articol poate deveni și chiar este o temă de poezie — o poezie adîncă, izvorită din realitatea nemîlțocată a vieții în drum spre mai bine.

În capitolul VI al părții a doua a Proiectului de Program se spune: „P.C.U.S. consideră construcția comunismului în Uniunea Sovietică o parte integrantă a fărîlirii societății comuniste de către popoarele întregului sistem mondial socialist”. „Construcția comunismului în U.R.S.S. corespunde intereselor fiecărei țări a comunității socialiste”. „De pe urma colaborării frățești multilaterale cîștigă fiecare țară socialistă”.

Țara noastră, alături acum în plină acțiune de desăvîrșire a construcției socialiste, este în chip imediat cuprinsă în această colaborare care a devenit tradițională și este din zi în zi tot mai fecundă în rezultate excelente. Iată de ce se cuvine să sărbătorim anul acesta cu un entuziasm sporit Luna prieteniei romino-sovietice care are loc sub semnul acestui document de o însemnată capitală pentru istoria vremii noastre.

AI. PHILIPPIDE

La centenarul unității Italiei

(Urmare din pag. 1)

oameni de cultură romîni, sînt foarte folosite, mai ales dat fiind latinitatea comună a țărilor noastre. Deosebirea de regim social nu sînt și nu trebuie să fie o piedică nici în calea schimburilor culturale, nici a celor economice. Dezvoltarea industriei romînești deschide largi posibilități pentru schimburi comerciale.

— Care este sensul contemporan pe care îl capătă centenarul unității Italiei?

— Mazzini și Garibaldi nu au luptat numai pentru Italia, ei au văzut în lupta lor și o contribuție la instaurarea unei păci generale. Faptul că rezistența antifascistă a devenit cel de al doilea „Risorgimento” este încă o dovadă a caracterului contemporan al centenarului. De altfel în Italia există și acum un partid fascist, a cărui forță nu trebuie subapreciată. Dar forțele de stînga sînt puternice.

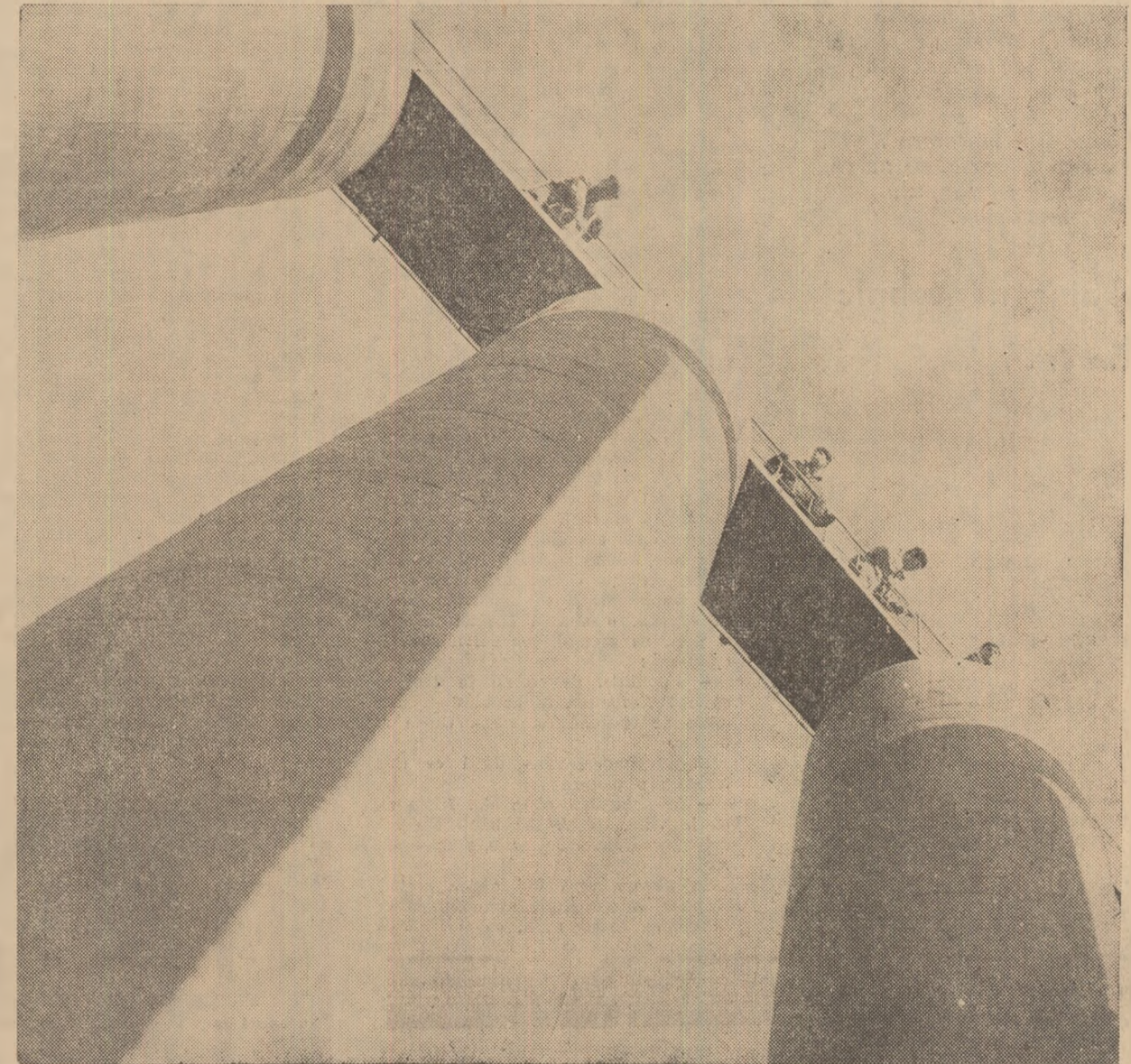
— Ce partid așî reprezentat în senatul italian?

— Partidul democrat-cresștin. Am fost senator timp de 10 ani, pînă în 1958. Dat fiind că aveam alte opinii am părăsit partidul. În prezent sînt vice-președintele Comisiei de învîjămînt superior.

— Aș vrea în încheierea declarației să mulțumesc în numele soției mele și al meu personal pentru deosebita ospitalitate și căldura primirii făcută la București.

— Orașul București, intervine în discuție doamna Cîscă, care asista la convorbire, este foarte frumos. M-a impresionat verdeața pe care o înfîlțită la tot pasul ca și linia modernă a noulor clădiri.

— Spunem toate acestea, completează profesorul Cîscă, nu din polițea ci cu toată sinceritatea. Tot ce am spus aci sîm repeta și în Italia.

Coloanele Onaștiului

Foto: EDMUND HOFER

Viata Uniunii Scriitorilor

Schimb de experiență între filiale

Zilele acestea a luat așîrist un interesant schimb de experiență între filialele Iasi și Timișoara ale Uniunii Scriitorilor. Între revistele „Iasul literar” pe de o parte și „Scrișul bănețean” și „Novi Jivot” pe de altă parte, precum și între scriitorii din cele două orașe în mod individual.

Timp de cinci zile, la începutul lunii septembrie un grup de scriitori din Timișoara a vizitat Iasi și regiunea Iasi, luînd cunoștință cu multă bucurie de marile transformări care au loc în vechiul peisaj moldovenesc.

La rîndul lor, au fost oșpetți al regiunii Timișoara, scriitorii țesent vizitînd orașul Timișoara unele fabrici și instituții culturale ale sale, orașele A-rad, Reșița, Buzias, gospodăriile agricole colective și de stat. În ambele cazuri, scriitorii s-au adunat și au dezbătut probleme de creație și probleme legate de mai buna organizare a muncii filiațelor și ale redacțiilor, în vederea unei creșteri substanțiale a nivelului artei lor.

Au fost în centrul atenției preocupările principale scriitoricești: abordarea notărită a unei tematicii de actualitate, cunoașterea vîrșii, mai cu seamă a mediului muncitoresc, ridicarea necontenita a măiestriei literare, fiind atînsă și problema raportului dintre tradiție și inovație în poezie, îndrumarea și ajutorarea tinerelor talente.

În mod firesc, problema cunoașterii vîrșii a prilejuit dezbateri viii, mereu înnoite și îmbogățite de cele văzute pe teren. La Iasi, spre exemplu, după vizita pe șantierul noului fabrici de ulei, construcție de vaste proporții, în care betonul a fost modelat prin procedee tehnice deosebit de ingenioase, s-a născut în mod spontan o discuție despre rolul însemnat al tehnicianului, al inginerului nou în marile mars al socialismului bîrurilor. Ceea ce s-a putut vedea la gospodăria agricolă colectivă „Doina Sîm” din Orăștie, una dintre gospodăriile frumuse din Banat, a prilejuit scriitorilor un înfăcșat schimb de păreri în legătură cu măretele perspective ale agriculturii socialiste.

NICULAE ȘTOIAN

Carnetul de partid

Carnetul de partid! — Cosmonaut, Mă simt în clipa asta fără seamă, De ani, dar și de vis cu Titov gamă, Același crug urmînd neabătut.

Cu Titov, da. Și deopotrivă cu Vasile Roaită, ce din ani mă strig Carnetul roșu e-ntr-o noie verigă, Sirena lui în mina mea trecu.

Carnetul de partid cu-același cre Cîit inima, sub scutu-i, o să bată, Sirena n-o să tacă niciodată, Semn că pe-orbita-naltă gravitez!

NATALIA MATEI

„Peisaj petrolifer-țicleni”

70 de ani de la nasterea lui Prokofiev

Masele vor o muzică mare

Sunt 70 de ani de la nasterea lui Prokofiev. A fost sărbătorit prin radio, în concerte, iar pentru stagiunea ce vine Opera pregătește Logodna la mină...

Intel atrână deantelel manicatele a formalistului deosebit Prokofiev trăia, simtea și gîndea între oameni; iar a vrut să le dea o artă desăvîrșită...

Institutul de teatru la începutul unui nou an de învățămînt

De vorbă cu artistul poporului Costache Antoniu, rectorul Institutului

În pragul deschiderii noului an universitar ne-am adresat artistului poporului Costache Antoniu, rectorul Institutului de artă teatrală și cinematografică...

Repertoriul nostru va fi bogat, cu primăria piese moderne și clasice de autori români și străini. În cursul acestui an vom prezenta unsprezece premiere...

Brigada artistică de agitație a Școlii navale Constanța

DEMNITATE

Eu mai bine de 500 de oameni în sala cea din Tulcea, gălții, veseli, și toți priveau scena aproape fără decorații...

ciobani care apar zgomotoși, înfășurați în sarici miștoase și țărnați cu bile colosale. După ce comentara zborurile cosmice și cîntă realizările gospodăriei lor milionare...

spectacole în regiune și prototipuri simpla expunere a opiniilor și a lămpii cu gaz prosope lăolotul publicului alcătuit din oameni pentru care „vechiturile” acestea constituiesc elemente de viață...

Din activitatea echipelor artistice de amatori

„A venit din depărtare Hărzuța călătoare; Si suspină cu năduf, Nu mai sint case cu stuf Ca să-și facă cubușor Și să scoată pușior...”

— Si în acest an școlar, Studioul Institutului va desfășura o foarte bogată activitate. Profesorii anului patru: Radu Beligan, Ion Olteanu și George Carabiu vor îndruma atent manifestările studenților ca actori...

chidarea stagiunii este foarte scurtă. Cunoscinți elanul, dăruirea și puterea de muncă a studenților noștri această dată nu va fi întîrziată și la jumătatea lunii noiembrie vă invităm la premieră.

Scenă din spectacolul „Turcarei”

An există în spectacol două momente la care sala a rămas înalocși și care dincolo de umorul lor trezesc ecouri și sensuri mult mai profunde decât nu va fi întîrziată și la jumătatea lunii noiembrie vă invităm la premieră.

— pune azi lingă saia temerilor bibliotecii, bucurându-se de tot ceea ce oferă ordinea socialistă. Cunosător al stelelor care-i privegheau căpătîul, comentariul zborului cosmic lui îi sîde bine cu nuii savant astronom.

„Dacă învia bunica și mă vedea și la televizor, — zice Ion Coman, colecționist din Peceneaga și membru al brigăzii artistice de agitație — murea să-raca încă o dată. Că doar neam de neamul nostru...”

FILM

Povestiri din lumea Mării Negre

Nu există zăre inaceșabilă obiectivului cinematografic. În ajutorul investigațiilor științifice aparatul de filmat înregistrează fenomene cerești, pătrunde în lumea bacteriilor, asistă la diferite intervenții chirurgicale, se cutună în adîncul apelor...

aceste genuri, păstrînd totuși o vîdită unitate. Autorii (scenariști: Mihai Leteșescu; regizori: Dana Barta) se adresează cu deosebire micilor spectatori, trăc familiareză, evitînd didacticismul, cu diverse specii de pești. Drept pretext amuzant au fost luate „confesiunile” unui zăvad ale cărui explicații ne deslușesc tainele adîncurilor, însoțind succesiunea imaginilor. Nu e vorba propriu-zis de povestiri, ci de o succesiune de filme-montaj trecere în revistă a unor aspecte caracteristice lumii străvechi a mării.

GRONICA dramatică

„Turcarei” în versiunea T.N.P. n-a făcut loc creațiilor actoricești personale, observîndu-se fiind valabilă într-o măsură și pentru „Mercedel” (exceptînd, excepțiile: Vilar și Patrule). Nu se poate spune că rolul titlular din comedia lui Lesage n-ar fi oferit elemente pentru o interpretare bună de prim plan și nici că Julien Guiomar este un actor neînștrăat. Christiane Minazzoli ar fi avut de asemenea prilejul de a sublinia la

zentat la București un ansamblu de o omogenitate exemplară (în „Turcarei” — actul final, s-au auzit sunete dezacordate) T.N.P.-ul n-a comunicat impresia unei prezențe regizoare decise, a unei direcții de scenă care știe ce vrea și care are ambiția de a se face înțeleasă de către toți interfeșii. Inter-adevărl liniile unitare ale spectacolului nu ni s-au părut a fi trase violente de verva singulară a unui regizor liric. Pe scenă s-a desăvîrșit o mișcare consientă, în care armonia s-a dezvoltat ca rod al unei înțelegeri comune, în slujba căreia au fost puse darurile fiecei. La o analiză minuțioasă apare limpede că actorii Teatrului Național Popular nu au o aceeași formație, nu

Cunoscutul ponii al criticii teatrale din ultimele decenii ale secolului trecut, Sarcey, s-a strădui să-l convingă pe Emile Perrin, administrator al Comediei Franțeize în jurul lui 1890, că nu va izbuli să aducă publicului la „Turcarei”, întrucît această piesă nu va putea interesa decît un număr restrîns de „amatori”. Perrin a încercat să suplimenteze efectele naturale ale piesei cu o montare fastuoasă și costisitoare eşuînd, spre satisfacția neașunsă a bătrînului critic. Ceea ce nu înțeleseseră nici conservatorul Sarcey și nici aventurerosul Perrin era localul necesitatea de a dezgropa sensurile vii ale comediei lui Lesage eliberînd-o de sub obrocul manierei de joc convenționale,

se înlore veseli și și-au primit banii din punga mult așteptatului. Go-deau, despre a cărui binefăcătoare care fostă și înamicul ei grațifică, și apar nefeclitului (care se crede încă un datornic insolubil) drept vorbe de batjocură. Publicul este invitat să ridă de această încurcătură trecătoare. Că a devenit acest pasagiul în viziunea lui Vilar? Bineînțeles caracterul hilariant al momentului n-a fost abandonat, dar risetele lingvistice ale creditorilor au răsănat ascuțit și lătrător, iar elegiile lor — la adresa onestității lui Mercedel, au unit grandioșența cu sunetul tăios al învecitului, într-o ambiguitate care a depășit sarcinile minore ale „încurcături”.

JULIEN GUIOMAR (Turcarei)

maximum replicile în doi pere ale baroanei valorificîndu-și cu ostentativ grația și grațiile. În același spectacol a apărut un nume de prestigiu, Roger Mollon, care — după caricatura în aqua-fortă — a deceptivului Violette din „Mercedel” — a semnalat cu discreție prezența în scenă a Cavalerului, ocind confirmu evidențierea cu orice preț fără a ne fi pre-

indiferență la conținutul replicilor. Vilar și-a condus în ultimii zece ani eclipa (mereu modificată) către descriptiv în text a resurselor actualizării și a făcut — de pildă — cu „Turcarei” un spectacol la care au asistat zece de mii de oameni. Căci, în opoziție cu Sarcey, Vilar a înțeles datorită respectării textului nu prin recitarea sa înaltă pentru uzul specialiștilor” obșuri. În litera autorului Vilar a explorat nuante cu corespondență în problematica și sensibilitatea spectatorului contemporan, refuzînd speciilor și poana exterioră.

luri”. Spectatorilor au asistat na la elaborarea unor efecte ale comicii gras de situație, ci la semnalarile tonalității alternante ale disprețului pentru om. Gratularea umflată și batjocorirea vociferantă și-au confundat contururile, dovîduindu-se expresii în rîdite ale unor constiințe dezumanizate, incapabile de a se manifesta plin și profund pe vreau plan activ. Exemplul ni se pare reprezentativ pei tru modul subtil și respectuos care de-finește lucrul regizoral al lui Jean Vilar. Galeria creditorilor din „Mercedel” a solicitat într-o mare măsură interesul direcției de scenă care, beneficiind de caracteristicile personajelor lui Balzac, a refuzat să unifice culorile. Dimpotrivă, ea a valorat diferen-

CHRISTIANE MINAZZOLI (Baroana)

unui mare număr de actori germani. Cu acest prilej directorul Teatrului Național Popor a exprimat părerea că în buna tradiție a teatrului francez de la Diderot încoace, actorii se „distanțază” în mod firesc (Brecht însuși ar fi spus aproape același lucru lui J. Roussillon). Fără a bagateliza discuția de principii și lărgindu-ne a echivala cu ușurință noțiunile disparate, reținem din cele de mai sus interesul dat de Vilar termenului brechtian al „distanțării”, pentru a pricepe mai bine ce anume înseamnă pe cei doi oameni de teatru. De fapt Vilar consideră atitudinea critică și — în general — abordarea cu gravitate a rolului de către actor ca o trăsătură a jocului clasic regăsit și reinventat. Eliminîndu declamația steepă, el reține din arta Comediei Franțeize interpretarea declarată a actorului, cu nobila ambiție de a juca „ca un Dumnezeu”. Ostil reprezentărilor prăfuite ale textelor clasice și pentru a le interpreta într-un nou spirit, Vilar nu poate ocoti necesitatea unei detașări de replica literală a au-

receptare, să o cîste, decît un parazit. Asadar: „Azi nu mai sint vremurile cînd muzica se scria pentru un cerc restrîns de estet. Azi, muzica imense stau fată în fața mulțimi serioasă și așteaptă întrebător... Vom avea un auditoriu cum n-am avut niciodată și niciodată. De aci nu urmază însă că trebuie să ne „adaptăm” acestui auditoriu... Orice încercare de „acomodare” ascunde nu doar subestimarea maturității lui culturale și a gustului său calitativ crescut, ci conține și elementul nesincerenții. Iar o muzică scrisă cu nesinceritate n-are viabilitate... Masele vor o muzică mare, evenimentele mari jubire mare, cîntec de voce bună. Ele înseamnă compozitori și ele vor să-și desăvîrșească această capacitate”. (Dintr-un carnet de însemnări al lui Prokofiev — 1937).

receptare, să o cîste, decît un parazit. Asadar: „Azi nu mai sint vremurile cînd muzica se scria pentru un cerc restrîns de estet. Azi, muzica imense stau fată în fața mulțimi serioasă și așteaptă întrebător... Vom avea un auditoriu cum n-am avut niciodată și niciodată. De aci nu urmază însă că trebuie să ne „adaptăm” acestui auditoriu... Orice încercare de „acomodare” ascunde nu doar subestimarea maturității lui culturale și a gustului său calitativ crescut, ci conține și elementul nesincerenții. Iar o muzică scrisă cu nesinceritate n-are viabilitate... Masele vor o muzică mare, evenimentele mari jubire mare, cîntec de voce bună. Ele înseamnă compozitori și ele vor să-și desăvîrșească această capacitate”. (Dintr-un carnet de însemnări al lui Prokofiev — 1937).

Mihail LUPU

Tudor TOPA

V. MINDRA

Unul din cele sapte sedii ale cooperativei agricole milionare „Walter Ulbricht” din Jahn, raionul Meissen (R. D. Germană)

Pe marginea alegerilor din R. F. G.

SĂ FIE ELIBERAȚI CANDIDAȚII PĂCII!

De câte ori fac vreo orăție destinate mapamondului, conducătorii statelor imperialiste, fiecare pe limba lui, vorbesc în numele „lumii libere”.

Noi știm libertatea din lumea aceea. E libertatea monopolurilor de a exploata la sine, e libertatea de a muri de foame a zeci de milioane de șomeri, e libertatea închisă în temnițe de unde vin strigătele de disperare, e libertatea cu cintece de jaz trimbițate în subsoluri pentru a nu se auzi afară ipetele celor torturați, e libertatea presei confiscate, e libertatea cu fișa la comisia de cercetări pentru pace de a închide luptătorii pentru pace.

Iată și o libertate (de producție vest-germană), libertatea de a candida în alegeri! Alegerile din Germania de vest au trecut, dar cei închiși au rămas. Și strigătele lor au pătruns până aci, deși cadența trupelor Wehrmachtului ce se pregătește de marile manevre, ar fi voit s-o acopere.

În Germania de vest, soarta în alegeri a celui ce votează numai, se pierde în mulțimea abuzurilor, în guturalul scurte ale cenzurilor. În „lumea liberă” o democrație: candidații sunt închiși de-a valma cu alegerile democratice.

Toate popoarele lumii, toți oamenii de pe pământ, se preocupă azi de problema Tratatului de pace cu cele două state germane. E ușor de înțeles că această frământare și mai adânc însuși poporul german. Sub semnul luptei tot mai intense pentru un tratat de pace cu cele două Germanii, pe care o duce și populația germană din vest, purtătoare a cizărilor încă prospere ale ultimului război, peste 40 de personalități politice de prim ordin din R.F.G. au scos din datoria lor să candideze la alegerile pentru Bundestag din 17 septembrie.

Aceste personalități sint activiști ai mișcării muncitorești, reprezentanți cinstiți ai oamenilor muncii germani, unii dintre ei foști deputați. Ei sint bine cunoscuți și iubii de clasa muncitoare și de populația doritoare de pace, în fața căreia se bucură de prestigiu.

După cum se știe, Tribunalul așezat în Friedrich Strasse aceluiași se grabă să ia decizia și urcând apoi domol, pe sub tavanul trenului suspendat către Unter den Linden, și mai departe, către strada Leipzig, încrușiindu-se cu altele, purtând nume ce trezesc închipiri de tot felul: strada Vinătorilor, strada Porumbelilor, strada Arapilor, a Coroanelor, a Danelelor...

Răniile războiului se șterg, treptat pe fața Berlinului democratic, cizătrile dispar și ele, scoperte de construcție ce se ridică.

Din astfel de străzi, ca această pașnică stradă a Odăilor au pornit însă azi la rând provocări antidemocratice, pe aci spioni și speculanți au trecut în chip de persoane pașnice, cu gingășii și planuri asinice. Că n-au izbit să dezorganizeze viața democrației lașonice a cetățenilor din Berlinul răsarăten, această este știut. Dar cit de veninoasă propagandă războinică, ce zel au depus reprezentanții nazismului reinviat din sectorul apusănt, ca să răspândească otrava lor între oamenii din Republica Democrată Germană!

Privesc cu emoție imagini înfățișând călduroasa primire pe care a făcut-o poporul german lui Gherman Titov, cosmonautului sovietic care a înconjurat pământul de 18 ori în 25 de ceasuri. Dincolo de impresionanta mulțime adunată, dincolo de entuziasmul surprins de obiectivul fotografic, căutam să recunosc locurile pe unde am călcat acum patru ani, în ziua cind pe deasupra pământului zburase prima rachetă intercontinentală sovietică. Deosebite între ceea ce am văzut ochii mei atunci și cea ce descopăr în peisajul înconjurător adunătorilor entuziaști de acum, o simt cu aceeași intensitate cu care simt distanța dintre racheta de acum patru ani și „Vostok II”, nava lui Gherman Titov. Republica Democrată Germană înaintează cu o putere imensă, îndepărându-se de războiul trecut, apărându-și cu fermitate pacea, construcția socialistă pașnică, viitorul.

Candidații independenți li s-a refuzat și primirea candidaturilor, nu

U. R. S. S. CONTRAPUNGO Italia Editorul Sugar din Milano a publicat recent un studiu asupra cenzurii în Italia, din care rezultă că - după Spania - această țară este a doua din Europa în ceea ce privește întinderea analfabetismului...

Unleua scriitorilor din R.S.F.S.R. a instituit o comisie specială în vederea studierii multilaterale a numeroaselor ecruri și grupuri literare de amatori de pe tot cuprinsul republicii. Numeroși scriitori printre care V. Juvavilov, B. Kulenin, G. Ladonnikov s.a. participă la sfatul la educarea tinerilor talente.

Sub semnătura lui N. Bogdanov și B. Vlazenski, editura „Lenizdat” a scos de sub tipar „Manualul de gramatică” care este un caracter universal.

Partea cea mai de seamă a manualului este închinată bazelor activității redacționale și poligrafice.

A sfârșit cărții este anexat un mic dicționar cu noțiunile și termenii cei mai uzuali, specifice profesiei.

Campania împotriva analfabetismului numără 308.122 învățători, studenți, militari, învățători voluntari din toate colțurile țării. La începutul anului 1957 existau în Cuba 1.043.329 analfabeți. Astăzi, citesc și scriu 175.239 dintre ei, iar alți 775.753 urmează cursurile de alfabetizare.

Societatea dramatică de pe lângă Colegiul universitar din Ibadan a alcătuit o trupă de artiști care sî propune să facă cunoscută arta teatrală în diverse localități din Nigeria.

Studentii au ales pentru primul lor spectacol piesa „Atriumul Sonberon” - o variantă nigeritană a cunoscutei comedii „Violentia lui Scapin” de Molière. Vițiile omenești pe care le-a înfățișat Molière mai persistă și astăzi în Nigeria, ca și în alte țări. Iată de ce, după cum relatează ziarul „West African Pilot”, piesa marele dramaturg francez se bucură în Nigeria de un mare succes.

12 ANI DE LA PROCLAMAREA REPUBLICII DEMOCRATE GERMANE

AMINTIRE IN BERLIN

Ueșind din hotelul de lângă Alexander Platz, unde am locuit, alegem de obicei două căi: una tăind piața, către răsărit unde începe Aleea Lenin; alta în partea dimpovită prin strada vechii străzii străbătând în cruci și în cumezști spații goale, scoperte doar de un

strat de beton. Știam că altădată fusese aici locuințe și monumente, multe din ele zidite în celălalt vec și mai înainte, altele duri de vechi intrări. Orașul își trăia viața lui intensă, dar urmele rănilor lui erau încă vizibile pretutindeni, făceau să și se strângă inima și-și aduceau mihnire în suflet. Admiram clădirile noi, uriașe, de pe Aleea Stalin în culori deschise și odihuitoare înălțate cu puțin înainte; dar pînă la ele ochii rătăcise peste bărgăganul sterp de beton, în laturile cărui se vedeau încă dărâmiături. Mă opream în fața vechii universități, străjuite de statuile celor doi Humboldt, la începutul bulevardului Unter den Linden, dar cu puțin înainte mă întimpina privilegiații unei alte întinderi goale, în jurul lui Lustgartendamm. Rămășițele onorabile ale clădirii care vor fi fost odăile, pe aci, le văzusem adunate undeva în cartierul Treptow, formind o colină ciudată, peste care crescuse un covor des de iarbă.

Și iată că, după patru ani de la clipa cind mi s-a fixat în amintire aceste imagini, primesc câteva fotografii ale acelorași locuri. Nu le recunosc. S-au înălțat aici clădiri monumentale, de o arhitectură nouă și veche, intrate în conștiința berlinezilor, și a tuturor celor ce-au cunoscut Berlinul antebelic, clădiri intrate uneori în istorie. Străzile prin care treceam, lungi artere de beton străbătând o goliciune tot de beton, merg acum printre blocuri cu silueta sveltă, deschise în soarele mai nordic cu sticliri indulcite. Huruții metroului, care alegăre la doi și trei metri pe sub trotuar, nu mai răsună ca un tunet înfundat pierdut într-o pustietate. El este acoperit de larma reconfortantă a oamenilor care ies vesele din marile magazine, din casele lor, din instituții publice, ridicate pe unde eu văzusem numai beton și vid acoperind hectare.

Revista presei din R. D. Germană

Reamintind chemarea lansată cu decenii în urmă de Roman Rolland intelectualității germane, cind omeneția se afla sub amenințarea primului masacr mondial, scriitorii și publicisții francezi André Wurmser adresașă prin intermediul săptămânalului literar „Sonntag” care apare în Berlinul democrat o lungă scrisoare intelectualității vest-germane (nr. 25, 26, 27). Pormind de la cunoscuta scriere a lui Gorki... cu cheie simțite, voi discuta și cultura și scrierile din discuție o seamă de probleme care ar trebui să constituie piatra de încercare a conștiinței noastre intelectuale vest-germane: problema libertății, a rolului presei și a răspunderii scriitorului, demonstrând cu claritate incompatibilitatea dintre o conștiință limpede și indiferența față de mersul contemporan al istoriei.

„Scriitorii, spune Wurmser, e răspunzător atit pentru ceea ce scrie, cît și pentru ceea ce nu scrie... Să nu scrii o lume dreaptă, să nu lupți împotriva unei lumi nedrepte. Inseamnă să te dai conștient înfrupt de la datoria ta estetică... Noi, ați dumnevoastră (scriitorii vest-germani n.n.) cît și eu, sintem încă să vă conștințăm sau nu scrierile vechiului socialism... Și pentru intelectualii, încheie Wurmser, pe zi ce trece e tot mai greu să mai puțin cinstiți să cinstiți întrebarea: „Ce e?”

„Din astfel de străzi, ca această pașnică stradă a Odăilor au pornit însă azi la rând provocări antidemocratice, pe aci spioni și speculanți au trecut în chip de persoane pașnice, cu gingășii și planuri asinice. Că n-au izbit să dezorganizeze viața democrației lașonice a cetățenilor din Berlinul răsarăten, această este știut. Dar cit de veninoasă propagandă războinică, ce zel au depus reprezentanții nazismului reinviat din sectorul apusănt, ca să răspândească otrava lor între oamenii din Republica Democrată Germană!

Explicata unei asemenea măsurii nu trebuie căutată prea departe. În aceeași pînă în care politică comunicată. „Sonntag” face loc și citorvâ biografii semnificative. E vorba de un număr de profesori universitari de drept și filozofie a dreptului care în ciuda activității naziste desfășurate în trecut și în prezent, continuă să joace un rol important în învățămîntul superior din Germania de vest... Brecht și cei 4 nu pot avea loc împreună...”

„Die Weltbühne”, săptămînal politic, artistic și economic, din R.D.G. publică o serie de „Priviri asupra trecutului” o dare de seamă asupra sectorului de publicitate al tirului de la Leipzig. Autentul umblință numără mare și varietate de cărți, aparute în ultima vreme în R.D.G. cărți expuse în cadrul tirului. Editurile locale, ne informează articolul, au publicat lucrări ce merg de la studiul călătorilor prin mai toate țările și înținerile lumii (Vietnam, Cuba, Africa de Sud, Brazilia, Siberia), pînă la studiul de istorie - printre care traducerea monumentală „Istori universale” editate de Academia Științe a U.R.S.S. și la culșegii din opera marilor scriitori germani contemporani. Printre acestea din urmă se numără mult așteptată editie a poezilor lui Brecht, o culegere de poeme ale lui Becher cu ilustrații de Mieserich, precum și volume ale lui Wolfgang Joho, Bodo Ullse, etc. De asemeni au fost expuse altele două volume din seria completă ale lui Goethe în curs de publicare, editii din operele lui O'Casey, Neruda și Aragon. Trei noi volume din operele lui Marx, Engels și altele patru din operele lui Lenin au fost de asemenea prezentate alături de numeroase studii de marxism și lucrări științifice sovietice.

Privesc cu emoție imagini înfățișând călduroasa primire pe care a făcut-o poporul german lui Gherman Titov, cosmonautului sovietic care a înconjurat pământul de 18 ori în 25 de ceasuri. Dincolo de impresionanta mulțime adunată, dincolo de entuziasmul surprins de obiectivul fotografic, căutam să recunosc locurile pe unde am călcat acum patru ani, în ziua cind pe deasupra pământului zburase prima rachetă intercontinentală sovietică. Deosebite între ceea ce am văzut ochii mei atunci și cea ce descopăr în peisajul înconjurător adunătorilor entuziaști de acum, o simt cu aceeași intensitate cu care simt distanța dintre racheta de acum patru ani și „Vostok II”, nava lui Gherman Titov. Republica Democrată Germană înaintează cu o putere imensă, îndepărându-se de războiul trecut, apărându-și cu fermitate pacea, construcția socialistă pașnică, viitorul.

„Die Weltbühne”, săptămînal politic, artistic și economic, din R.D.G. publică o serie de „Priviri asupra trecutului” o dare de seamă asupra sectorului de publicitate al tirului de la Leipzig. Autentul umblință numără mare și varietate de cărți, aparute în ultima vreme în R.D.G. cărți expuse în cadrul tirului. Editurile locale, ne informează articolul, au publicat lucrări ce merg de la studiul călătorilor prin mai toate țările și înținerile lumii (Vietnam, Cuba, Africa de Sud, Brazilia, Siberia), pînă la studiul de istorie - printre care traducerea monumentală „Istori universale” editate de Academia Științe a U.R.S.S. și la culșegii din opera marilor scriitori germani contemporani. Printre acestea din urmă se numără mult așteptată editie a poezilor lui Brecht, o culegere de poeme ale lui Becher cu ilustrații de Mieserich, precum și volume ale lui Wolfgang Joho, Bodo Ullse, etc. De asemeni au fost expuse altele două volume din seria completă ale lui Goethe în curs de publicare, editii din operele lui O'Casey, Neruda și Aragon. Trei noi volume din operele lui Marx, Engels și altele patru din operele lui Lenin au fost de asemenea prezentate alături de numeroase studii de marxism și lucrări științifice sovietice.

Explicata unei asemenea măsurii nu trebuie căutată prea departe. În aceeași pînă în care politică comunicată. „Sonntag” face loc și citorvâ biografii semnificative. E vorba de un număr de profesori universitari de drept și filozofie a dreptului care în ciuda activității naziste desfășurate în trecut și în prezent, continuă să joace un rol important în învățămîntul superior din Germania de vest... Brecht și cei 4 nu pot avea loc împreună...”

Explicata unei asemenea măsurii nu trebuie căutată prea departe. În aceeași pînă în care politică comunicată. „Sonntag” face loc și citorvâ biografii semnificative. E vorba de un număr de profesori universitari de drept și filozofie a dreptului care în ciuda activității naziste desfășurate în trecut și în prezent, continuă să joace un rol important în învățămîntul superior din Germania de vest... Brecht și cei 4 nu pot avea loc împreună...”

PABLO PICASSO „Cap de spaniolă”

Cui slujește?

Cititorii noștri își amintesc deșigur discuția despre poezie, desfășurată în paginile revistelor noastre literare în primăvara și vara acestui an, sub formă de interviuri, de articole teoretice de analiză și de sinteză și care au culminat cu publicarea referatelor, dărilor de seamă, interviurilor și poeziei și a concluziilor în care, cu prilejul amplului și fructuosului schimb de experiență dintre noi și un grup de poeți sovietici care ne-au vizitat țara. La toate aceste manifestări și de-a lungul citorvâ luni, și-au exprimat punctul de vedere poeții și critici aparținînd tuturor generațiilor. Acutalea investigațiilor și însușirea luptă de opinie au vădit odată mai mult complexitatea problemelor care stau în fața poeziei noastre, multilateralitatea obiectivelor și mijloacelor ei de expresie, diversitatea tematică a ariei sale, varietatea stilurilor, diferențierea personalităților poetice, incompatibilitatea adevăratei poezii cu șablonul, cu calapoziul, cu „lucrul în serie”. Definierea trăsăturilor specifice ale muncii artistice în genere, a muncii poetului în special, au suscitat interesul nu numai al celor care se îndelneticesc cu acestea, poeți și critici dar și a multor cititori, iubitori de poezie, care au înțut să-și spună cuvîntul la anchetele deschise de publicitate noastre, aducînd prețioase sugestii și îndemnuri, criticînd cenzurii și conformismul, saluînd și subliniînd succesele noastre, cercetînd și detectînd cauzele unor rămîneri în urmă... Ca un leit-motiv al tuturor acestor participări, revine deznădănatul „parafetei în unitate” al polișoniei cînturilor indivizibile, marcate fiecare de nota personală, caracteristică a poetului.

Reamintesc toate acestea pentru că discuțiile încheiate acum cîteva luni... au suscitat și interesul, pe cit de tardiv pe atit de răuvoitor al lui Bojidar Djurija, corespondentul la București al agenției Tanjug. În această calitate el a publicat în ziarul „Tugoslav” „Oslobodjenje” o corespondență care, chipurile, dă seama de spiritul discuțiilor, de lăurile de poziție ale poezilor și criticilor noștri, ba își și împănăză textul cu așa-zise „citate” pentru a da iluzia seriozității și onestității sale! În realitate materialul publicat nu este altceva decît o adunătură de interpretări tendențioase a celor apărute la noi, de trunchieri și denaturări abuzive. Pundînd în ghilimele cîrmepe rupte din context, atunci cind nu inventează pur și simplu asemenea citate, Bojidar Djurija trage niște concluzii despre care minimul ce se poate spune, este că sînt paradoxale. Ceea ce-l irită îndosebi este „poesia politică”, anagiată, militantă, și - orare și impletite! - rolul acesteia în lichidarea rămășițelor educației burgheze în conștiința oamenilor”. Vai, asemenea impuțări auzim nu pentru înția oară. Bojidar Djurija nu a învențat nimic în afară de unele propoziții, pe care ni le atribuie nouă; căci teoria artei pentru artă, a atemporalității și veșniciei temelor, a autonomiei artei față de politic constituie alfabetul oricărei estetici anacronice, idealiste. Mihireea simulară față de starea de lucruri în poezia noastră se exprimă în mod foarte variat: de la zeflemea la compătimitare, de la amabilă ingri-

forare pînă la solicitudinea nu mai puțin amabilă pentru cititorul român. La adăpostul ignoranței și vădită rele credințe ziaristul afirmă că la noi ar absentă temele „veșnice” ale dragostei, ale eroiciei (cum scrie textual prepropunții), deoarece bietul poet este siluit „să țină seama pînă și în acest soi de poezie de epocă istorică concretă în care apar aceste sentimente”. Fapt este că fără a fi spiritual, teoreticianul nostru se întrecu cu pluma vorbind despre „planificarea” la noi a literaturii și artei în general, despre „programarea” acestora pe etape precise, întocmai ca și pentru activitățile în celelalte domenii - citez preținșit citat - în agricultură, învățămîntul, asigurările sociale, agricultura... Cît de naiv trebuie să-i socotescă articularul pe cititorii săi, socotind că vor da crezare nădrăvnoase asimilării a domeniului poeziei cu cele înșirate de dînsul, și pînă în spînzarea noastră un asemenea „plan”, o asemenea „programare”.

Umorul pe care acest jurnalist pare să-l practice de puțină vreme, se mai exercită și asupra deplăsurii unui număr de membri ai Uniunii Scriitorilor din R.P.R. - auzi idee! - pe șantier, în fabrici și în gospodăriile agricole colective, ca și asupra unei „statistici” (unde? cînd? făcută de către cine?) priuitoare la munca cetățenească a criticilor „cei mai activi și mai fecund”, „ce ne schimonosește și nu sărămățează nouă textele (de altfel) fără a ne numi, ci identificîndu-ne numai prin ghilimele arbitrar risipite în paginile tracă-mearg, dar a procedea astfel cu o crimă de genul? făcută de către cine?” priuitoare la munca cetățenească a criticilor „cei mai activi și mai fecund”, „ce ne schimonosește și nu sărămățează nouă textele (de altfel) fără a ne numi, ci identificîndu-ne numai prin ghilimele arbitrar risipite în paginile tracă-mearg, dar a procedea astfel cu o crimă de genul? făcută de către cine?” priuitoare la munca cetățenească a criticilor „cei mai activi și mai fecund”, „ce ne schimonosește și nu sărămățează nouă textele (de altfel) fără a ne numi, ci identificîndu-ne numai prin ghilimele arbitrar risipite în paginile tracă-mearg, dar a procedea astfel cu o crimă de genul? făcută de către cine?” priuitoare la munca cetățenească a criticilor „cei mai activi și mai fecund”, „ce ne schimonosește și nu sărămățează nouă textele (de altfel) fără a ne numi, ci identificîndu-ne numai prin ghilimele arbitrar risipite în paginile tracă-mearg, dar a procedea astfel cu o crimă de genul? făcută de către cine?” priuitoare la munca cetățenească a criticilor „cei mai activi și mai fecund”, „ce ne schimonosește și nu sărămățează nouă textele (de altfel) fără a ne numi, ci identificîndu-ne numai prin ghilimele arbitrar risipite în paginile tracă-mearg, dar a procedea astfel cu o crimă de genul? făcută de către cine?” priuitoare la munca cetățenească a criticilor „cei mai activi și mai fecund”, „ce ne schimonosește și nu sărămățează nouă textele (de altfel) fără a ne numi, ci identificîndu-ne numai prin ghilimele arbitrar risipite în paginile tracă-mearg, dar a procedea astfel cu o crimă de genul? făcută de către cine?” priuitoare la munca cetățenească a criticilor „cei mai activi și mai fecund”, „ce ne schimonosește și nu sărămățează nouă textele (de altfel) fără a ne numi, ci identificîndu-ne numai prin ghilimele arbitrar risipite în paginile tracă-mearg, dar a procedea astfel cu o crimă de genul? făcută de către cine?” priuitoare la munca cetățenească a criticilor „cei mai activi și mai fecund”, „ce ne schimonosește și nu sărămățează nouă textele (de altfel) fără a ne numi, ci identificîndu-ne numai prin ghilimele arbitrar risipite în paginile tracă-mearg, dar a procedea astfel cu o crimă de genul? făcută de către cine?” priuitoare la munca cetățenească a criticilor „cei mai activi și mai fecund”, „ce ne schimonosește și nu sărămățează nouă textele (de altfel) fără a ne numi, ci identificîndu-ne numai prin ghilimele arbitrar risipite în paginile tracă-mearg, dar a procedea astfel cu o crimă de genul? făcută de către cine?” priuitoare la munca cetățenească a criticilor „cei mai activi și mai fecund”, „ce ne schimonosește și nu sărămățează nouă textele (de altfel) fără a ne numi, ci identificîndu-ne numai prin ghilimele arbitrar risipite în paginile tracă-mearg, dar a procedea astfel cu o crimă de genul? făcută de către cine?” priuitoare la munca cetățenească a criticilor „cei mai activi și mai fecund”, „ce ne schimonosește și nu sărămățează nouă textele (de altfel) fără a ne numi, ci identificîndu-ne numai prin ghilimele arbitrar risipite în paginile tracă-mearg, dar a procedea astfel cu o crimă de genul? făcută de către cine?” priuitoare la munca cetățenească a criticilor „cei mai activi și mai fecund”, „ce ne schimonosește și nu sărămățează nouă textele (de altfel) fără a ne numi, ci identificîndu-ne numai prin ghilimele arbitrar risipite în paginile tracă-mearg, dar a procedea astfel cu o crimă de genul? făcută de către cine?” priuitoare la munca cetățenească a criticilor „cei mai activi și mai fecund”, „ce ne schimonosește și nu sărămățează nouă textele (de altfel) fără a ne numi, ci identificîndu-ne numai prin ghilimele arbitrar risipite în paginile tracă-mearg, dar a procedea astfel cu o crimă de genul? făcută de către cine?” priuitoare la munca cetățenească a criticilor „cei mai activi și mai fecund”, „ce ne schimonosește și nu sărămățează nouă textele (de altfel) fără a ne numi, ci identificîndu-ne numai prin ghilimele arbitrar risipite în paginile tracă-mearg, dar a procedea astfel cu o crimă de genul? făcută de către cine?” priuitoare la munca cetățenească a criticilor „cei mai activi și mai fecund”, „ce ne schimonosește și nu sărămățează nouă textele (de altfel) fără a ne numi, ci identificîndu-ne numai prin ghilimele arbitrar risipite în paginile tracă-mearg, dar a procedea astfel cu o crimă de genul? făcută de către cine?” priuitoare la munca cetățenească a criticilor „cei mai activi și mai fecund”, „ce ne schimonosește și nu sărămățează nouă textele (de altfel) fără a ne numi, ci identificîndu-ne numai prin ghilimele arbitrar risipite în paginile tracă-mearg, dar a procedea astfel cu o crimă de genul? făcută de către cine?” priuitoare la munca cetățenească a criticilor „cei mai activi și mai fecund”, „ce ne schimonosește și nu sărămățează nouă textele (de altfel) fără a ne numi, ci identificîndu-ne numai prin ghilimele arbitrar risipite în paginile tracă-mearg, dar a procedea astfel cu o crimă de genul? făcută de către cine?” priuitoare la munca cetățenească a criticilor „cei mai activi și mai fecund”, „ce ne schimonosește și nu sărămățează nouă textele (de altfel) fără a ne numi, ci identificîndu-ne numai prin ghilimele arbitrar risipite în paginile tracă-mearg, dar a procedea astfel cu o crimă de genul? făcută de către cine?” priuitoare la munca cetățenească a criticilor „cei mai activi și mai fecund”, „ce ne schimonosește și nu sărămățează nouă textele (de altfel) fără a ne numi, ci identificîndu-ne numai prin ghilimele arbitrar risipite în paginile tracă-mearg, dar a procedea astfel cu o crimă de genul? făcută de către cine?” priuitoare la munca cetățenească a criticilor „cei mai activi și mai fecund”, „ce ne schimonosește și nu sărămățează nouă textele (de altfel) fără a ne numi, ci identificîndu-ne numai prin ghilimele arbitrar risipite în paginile tracă-mearg, dar a procedea astfel cu o crimă de genul? făcută de către cine?” priuitoare la munca cetățenească a criticilor „cei mai activi și mai fecund”, „ce ne schimonosește și nu sărămățează nouă textele (de altfel) fără a ne numi, ci identificîndu-ne numai prin ghilimele arbitrar risipite în paginile tracă-mearg, dar a procedea astfel cu o crimă de genul? făcută de către cine?” priuitoare la munca cetățenească a criticilor „cei mai activi și mai fecund”, „ce ne schimonosește și nu sărămățează nouă textele (de altfel) fără a ne numi, ci identificîndu-ne numai prin ghilimele arbitrar risipite în paginile tracă-mearg, dar a procedea astfel cu o crimă de genul? făcută de către cine?” priuitoare la munca cetățenească a criticilor „cei mai activi și mai fecund”, „ce ne schimonosește și nu sărămățează nouă textele (de altfel) fără a ne numi, ci identificîndu-ne numai prin ghilimele arbitrar risipite în paginile tracă-mearg, dar a procedea astfel cu o crimă de genul? făcută de către cine?” priuitoare la munca cetățenească a criticilor „cei mai activi și mai fecund”, „ce ne schimonosește și nu sărămățează nouă textele (de altfel) fără a ne numi, ci identificîndu-ne numai prin ghilimele arbitrar risipite în paginile tracă-mearg, dar a procedea astfel cu o crimă de genul? făcută de către cine?” priuitoare la munca cetățenească a criticilor „cei mai activi și mai fecund”, „ce ne schimonosește și nu sărămățează nouă textele (de altfel) fără a ne numi, ci identificîndu-ne numai prin ghilimele arbitrar risipite în paginile tracă-mearg, dar a procedea astfel cu o crimă de genul? făcută de către cine?” priuitoare la munca cetățenească a criticilor „cei mai activi și mai fecund”, „ce ne schimonosește și nu sărămățează nouă textele (de altfel) fără a ne numi, ci identificîndu-ne numai prin ghilimele arbitrar risipite în paginile tracă-mearg, dar a procedea astfel cu o crimă de genul? făcută de către cine?” priuitoare la munca cetățenească a criticilor „cei mai activi și mai fecund”, „ce ne schimonosește și nu sărămățează nouă textele (de altfel) fără a ne numi, ci identificîndu-ne numai prin ghilimele arbitrar risipite în paginile tracă-mearg, dar a procedea astfel cu o crimă de genul? făcută de către cine?” priuitoare la munca cetățenească a criticilor „cei mai activi și mai fecund”, „ce ne schimonosește și nu sărămățează nouă textele (de altfel) fără a ne numi, ci identificîndu-ne numai prin ghilimele arbitrar risipite în paginile tracă-mearg, dar a procedea astfel cu o crimă de genul? făcută de către cine?” priuitoare la munca cetățenească a criticilor „cei mai activi și mai fecund”, „ce ne schimonosește și nu sărămățează nouă textele (de altfel) fără a ne numi, ci identificîndu-ne numai prin ghilimele arbitrar risipite în paginile tracă-mearg, dar a procedea astfel cu o crimă de genul? făcută de către cine?” priuitoare la munca cetățenească a criticilor „cei mai activi și mai fecund”, „ce ne schimonosește și nu sărămățează nouă textele (de altfel) fără a ne numi, ci identificîndu-ne numai prin ghilimele arbitrar risipite în paginile tracă-mearg, dar a procedea astfel cu o crimă de genul? făcută de către cine?” priuitoare la munca cetățenească a criticilor „cei mai activi și mai fecund”, „ce ne schimonosește și nu sărămățează nouă textele (de altfel) fără a ne numi, ci identificîndu-ne numai prin ghilimele arbitrar risipite în paginile tracă-mearg, dar a procedea astfel cu o crimă de genul? făcută de către cine?” priuitoare la munca cetățenească a criticilor „cei mai activi și mai fecund”, „ce ne schimonosește și nu sărămățează nouă textele (de altfel) fără a ne numi, ci identificîndu-ne numai prin ghilimele arbitrar risipite în paginile tracă-mearg, dar a procedea astfel cu o crimă de genul? făcută de către cine?” priuitoare la munca cetățenească a criticilor „cei mai activi și mai fecund”, „ce ne schimonosește și nu sărămățează nouă textele (de altfel) fără a ne numi, ci identificîndu-ne numai prin ghilimele arbitrar risipite în paginile tracă-mearg, dar a procedea astfel cu o crimă de genul? făcută de către cine?” priuitoare la munca cetățenească a criticilor „cei mai activi și mai fecund”, „ce ne schimonosește și nu sărămățează nouă textele (de altfel) fără a ne numi, ci identificîndu-ne numai prin ghilimele arbitrar risipite în paginile tracă-mearg, dar a procedea astfel cu o crimă de genul? făcută de către cine?” priuitoare la munca cetățenească a criticilor „cei mai activi și mai fecund”, „ce ne schimonosește și nu sărămățează nouă textele (de altfel) fără a ne numi, ci identificîndu-ne numai prin ghilimele arbitrar risipite în paginile tracă-mearg, dar a procedea astfel cu o crimă de genul? făcută de către cine?” priuitoare la munca cetățenească a criticilor „cei mai activi și mai fecund”, „ce ne schimonosește și nu sărămățează nouă textele (de altfel) fără a ne numi, ci identificîndu-ne numai prin ghilimele arbitrar risipite în paginile tracă-mearg, dar a procedea astfel cu o crimă de genul? făcută de către cine?” priuitoare la munca cetățenească a criticilor „cei mai activi și mai fecund”, „ce ne schimonosește și nu sărămățează nouă textele (de altfel) fără a ne numi, ci identificîndu-ne numai prin ghilimele arbitrar risipite în paginile tracă-mearg, dar a procedea astfel cu o crimă de genul? făcută de către cine?” priuitoare la munca cetățenească a criticilor „cei mai activi și mai fecund”, „ce ne schimonosește și nu sărămățează nouă textele (de altfel) fără a ne numi, ci identificîndu-ne numai prin ghilimele arbitrar risipite în paginile tracă-mearg, dar a procedea astfel cu o crimă de genul? făcută de către cine?” priuitoare la munca cetățenească a criticilor „cei mai activi și mai fecund”, „ce ne schimonosește și nu sărămățează nouă textele (de altfel) fără a ne numi, ci identificîndu-ne numai prin ghilimele arbitrar risipite în paginile tracă-mearg, dar a procedea astfel cu o crimă de genul? făcută de către cine?” priuitoare la munca cetățenească a criticilor „cei mai activi și mai fecund”, „ce ne schimonosește și nu sărămățează nouă textele (de altfel) fără a ne numi, ci identificîndu-ne numai prin ghilimele arbitrar risipite în paginile tracă-mearg, dar a procedea astfel cu o crimă de genul? făcută de către cine?” priuitoare la munca cetățenească a criticilor „cei mai activi și mai fecund”, „ce ne schimonosește și nu sărămățează nouă textele (de altfel) fără a ne numi, ci identificîndu-ne numai prin ghilimele arbitrar risipite în paginile tracă-mearg, dar a procedea astfel cu o crimă de genul? făcută de către cine?” priuitoare la munca cetățenească a criticilor „cei mai activi și mai fecund”, „ce ne schimonosește și nu sărămățează nouă textele (de altfel) fără a ne numi, ci identificîndu-ne numai prin ghilimele arbitrar risipite în paginile tracă-mearg, dar a procedea astfel cu o crimă de genul? făcută de către cine?” priuitoare la munca cetățenească a criticilor „cei mai activi și mai fecund”, „ce ne schimonosește și nu sărămățează nouă textele (de altfel) fără a ne numi, ci identificîndu-ne numai prin ghilimele arbitrar risipite în paginile tracă-mearg, dar a procedea astfel cu o crimă de genul? făcută de către cine?” priuitoare la munca cetățenească a criticilor „cei mai activi și mai fecund”, „ce ne schimonosește și nu sărămățează nouă textele (de altfel) fără a ne numi, ci identificîndu-ne numai prin ghilimele arbitrar risipite în paginile tracă-mearg, dar a procedea astfel cu o crimă de genul? făcută de către cine?” priuitoare la munca cetățenească a criticilor „cei mai activi și mai fecund”, „ce ne schimonosește și nu sărămățează nouă textele (de altfel) fără a ne numi, ci identificîndu-ne numai prin ghilimele arbitrar risipite în paginile tracă-mearg, dar a procedea astfel cu o crimă de genul? făcută de către cine?” priuitoare la munca cetățenească a criticilor „cei mai activi și mai fecund”, „ce ne schimonosește și nu sărămățează nouă textele (de altfel) fără a ne numi, ci identificîndu-ne numai prin ghilimele arbitrar risipite în paginile tracă-mearg, dar a procedea astfel cu o crimă de genul? făcută de către cine?” priuitoare la munca cetățenească a criticilor „cei mai activi și mai fecund”, „ce ne schimonosește și nu sărămățează nouă textele (de altfel) fără a ne numi, ci identificîndu-ne numai prin ghilimele arbitrar risipite în paginile tracă-mearg, dar a procedea astfel cu o crimă de genul? făcută de către cine?” priuitoare la munca cetățenească a criticilor „cei mai activi și mai fecund”, „ce ne schimonosește și nu sărămățează nouă textele (de altfel) fără a ne numi, ci identificîndu-ne numai prin ghilimele arbitrar risipite în paginile tracă-mearg, dar a procedea astfel cu o crimă de genul? făcută de către cine?” priuitoare la munca cetățenească a criticilor „cei mai activi și mai fecund”, „ce ne schimonosește și nu sărămățează nouă textele (de altfel) fără a ne numi, ci identificîndu-ne numai prin ghilimele arbitrar risipite în paginile tracă-mearg, dar a procedea astfel cu o crimă de genul? făcută de către cine?” priuitoare la munca cetățenească a criticilor „cei mai activi și mai fecund”, „ce ne schimonosește și nu sărămățează nouă textele (de altfel) fără a ne numi, ci identificîndu-ne numai prin ghilimele arbitrar risipite în paginile tracă-mearg, dar a procedea astfel cu o crimă de genul? făcută de către cine?” priuitoare la munca cetățenească a criticilor „cei mai activi și mai fecund”, „ce ne schimonosește și nu sărămățează nouă textele (de altfel) fără a ne numi, ci identificîndu-ne numai prin ghilimele arbitrar risipite în paginile tracă-mearg, dar a procedea astfel cu o crimă de genul? făcută de către cine?” priuitoare la munca cetățenească a criticilor „cei mai activ